

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Allan Aavaste

**KAS UUE RAAMATUPIDAMISE DIREKTIIVI KOHTUSSE
ANDMINE EESTI POOLT ON ÕIGUSTATUD**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2014

SISUKORD

ABSTRAKT.....	3
SISSEJUHATUS.....	4
1.RAAMATUPIDAMISE SEADUSE JA UUE RAAMATUPIDAMISE DIREKTIIVI ÜLEVAATED.....	6
1.1 Raamatupidamise olukord Eestis	6
1.2 Ülevaade raamatupidamise direktiivist.....	12
2. DIREKTIIVI POOLT JA VASTU ARGUMENDID	18
2.1. Uue raamatupidamise direktiivi vastuvõtmise põhjused.....	18
2.2. Uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmise põhjused	19
2.3. Alternatiivid antud probleemile	22
3. UURING EESTIS TEGUTSEVATE SPETSIALISTIDE ARVAMUSEST UUE RAAMATUPIDAMISE DIREKTIIVI 2013/34/EL SUHTES.....	24
3.1 Metoodika	24
3.2 Tulemused ja interpreteerimine.....	30
5.2 Järeldused ja ettepanekud.....	35
KOKKUVÕTE.....	36
SUMMARY	38
VIIDATUD ALLIKAD.....	40
LISAD.....	42
Lisa 1. Küsitluse ankeet koos vastuste osakaaluga	42
Lisa 2. Lõik küsimustikust programmis „Google Drive“	45

ABSTRAKT

Töö pealkiri : Kas uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmine Eesti poolt on õigustatud

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, kui suurt kasu ning kahju toob endaga kaasa uue raamatupidamise direktiivi 2013/34/EL jõustumine Eestile ja selle tulemusel ära määratleda, kas kohtusse andmine oli siiski õige tegu. Eesti Valitsus leidis, et antud direktiivi rakendamisega ei oleks majandusaasta aruande koostamine ning esitamine piisavalt informatiivne ning seetõttu otsustas direktiivi kohtusse anda.

Kasutatud on kvantitatiivset uurimusmeetodit, mille tulemusel saadi arvamusi 59 isikult, kes suuremal või vähemal määral on majandusaasta aruande esitamise ning koostamisega kokku puutunud. Paljude arvates on tõepoolest direktiivi jõustumisega kaasnevad muudatused Eestile ebaefektiivsed, kuid valitsuse otsust direktiiv kohtusse anda siiski suurel määral ei toetatud. Pigem leiti, et lahendust tuleks antud probleemile leida mõnel muul moel.

Võtmesõnad: majandusaasta aruanne, väikeettevõtted, direktiiv 2013/34/EL, raamatupidamise seadus.

SISSEJUHATUS

Esimest korda ajaloos, otsustas Eesti valitsus anda kohtusse Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud otsuse, millega jõustus uus raamatupidamise direktiiv. Kuna tegemist on suhteliselt unikaalse nähtusega, siis tasuks uurida ka selle tagamaid. Praeguseks on enamus Euroopa Liidu liikmesriigid antud direktiivi oma seadustega kooskõlastanud. Peale Eesti ei ole direktiiv jõustunud veel Kreekas ning Rumeenias.

Uuringute põhjal ei ole varem Eestis taolist bakalaureusetööd tehtud, kus uuritakse Eesti vastasseisu Euroopa Komisjonile. Selle põhjuseks võib lugeda asjaolu, et varem lihtsalt pole sellist vastasseisu eksisteerinud.

Bakalaureusetöö on koostatud mitmesuguste artiklite analüüsist ning uue raamatupidamise direktiivi ja hetkel Eestis kehtiva raamatupidamise seaduse analüüsist. Lisaks on läbi viidud kvantitatiivne uurimus, mille tulemusel on saadud ülevaade nende isikute arvamusest antud probleemi suhtes, kes igapäevaselt raamatupidamise ning aruande koostamise ja esitamisega tegelevad. Uuritavaks objektiks on direktiiv 2013/34/EL ning selle jõustumisega kaasnevad muudatused Eesti majanduses.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, kui suurt kasu ning kahju toob endaga kaasa uue raamatupidamise direktiivi 2013/34/EL jõustumine Eestile ja selle tulemusel ära määratleda, kas kohtusse andmine oli siiski õige tegu.

Esimene peatükk on jaotatud kahte alapeatükki, millest esimeses on välja toodud, tingimused, mida tuleb hetkel Eestis täita, et koostada ja esitada raamatupidamise aruannet. Lisaks on välja toodud Eestis olevate ettevõtete tähtsus vastavalt suurusele. Teine alapeatükk käsitleb uut raamatupidamise direktiivi. Välja toodud, millal uus raamatupidamise direktiiv Euroopa Komisjoni poolt vastu võeti, millised on antud direktiivi vastu võtmisega toimunud muudatused ning kuidas antud direktiiv mõjutaks Eestis rakendatud raamatupidamist.

Teises peatükis on välja toodud poolt ja vastu argumendid, mis õigustavad või ei õigusta Eesti valitsuse otsust anda uus raamatupidamise direktiiv kohtusse. Peatükk on jaotatud kolme alapeatükki. Esimeses alapeatükis on välja toodud uue raamatupidamise direktiivi vastu võtmise põhjused ehk argumendid, mis seletavad, miks uus raamatupidamise

direktiiv on Eestile hea ning miks selle kohtusse andmine oli vale tegu. Teises alapeatükis on välja toodud vastuargumendid ehk põhjused, miks uut raamatupidamise direktiivi ei tuleks sellisel moel Eestis kehtivate seadustega kooskõlla viia. Viimases alapeatükis on välja toodud alternatiivid antud probleemile. Välja on toodud viisid, kuidas saaks antud direktiivi Eestis kehtestada nii, et see kahjustaks hetkel kehtivat raamatupidamise tava ning majandust vähesemal määral. Antud alapeatükis on ka välja toodud järeldus, mis ühtlasi ka selgitab, kas Eesti valitsuse otsus anda uus raamatupidamise direktiiv kohtusse oli õigustatud või mitte.

Kolmanda peatükki esimene alapeatükk käsitleb antud bakalaureusetöö raames kasutatud meetodikat. On selgitatud, millisel viisil on kvantitatiivne uurimus läbi viidud ning millised probleemid uuringu läbi viimisel kaasnesid. Lisaks on välja toodud küsitletavate kohta koostatud statistika. Jooniste abil on välja toodud uuringust osa võtnud isikute erialad, tööstaaz, teadlikus uue raamatupidamise direktiivi 2013/34/EL ning infoallikad, kust antud direktiivi kohta teavet saadi. Viimase peatüki teises alapeatükis on välja toodud empiiriline analüüs. Antud peatükk jaguneb kahte alapeatükki. Esimeseks alapeatükiks on tulemuste interpreteerimine, kus on välja toodud kvantitatiivse uuringu tulemused jooniste abil ning siduv ja selgitav tekst. Teises alapeatükis on välja toodud saadud tulemuste järeldused ja ettepanekud, kus on välja toodud ka antud bakalaureusetöö autori enda arvamus.

Siin kohal avaldaks tänu TTÜ lektor Monika Nikitina-Kalamäele, kes oli antud bakalaureusetöö juhendajaks.

1. RAAMATUPIDAMISE SEADUSE JA UUE RAAMATUPIDAMISE DIREKTIIVI ÜLEVAATED

1.1 Raamatupidamise olukord Eestis

Raamatupidamist ning finantsaruannete koostamist reguleerib raamatupidamise seadus, mille kohaselt on raamatupidamiskohuslased Eesti Vabariik, avalik-õigusliku juriidilise isikuna, iga Eestis registreeritud era- või avalik-õiguslik juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja ja Eestis registrisse kantud välismaa äriühingu filiaal. (Raamatupidamise seadus, § 2, 2012)

Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud korraldama raamatupidamist nii, et oleks tagatud aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamine raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest. Selleks tuleb dokumenteerida kõik majandustehingud ning kirjendada algdokumentide või nende põhjal koostatud koondokumentide alusel kõik oma majandustehingud raamatupidamisregistrites. Samuti tuleb koostada ja esitada majandusaasta aruanne vastavalt raamatupidamise seaduses sätestatud korras. Kõik raamatupidamise dokumendid peavad olema säilitatud seitse aastat. (Raamatupidamise seadus, § 4, 2012)

Raamatupidamist peetakse üldjuhul tekkepõhiselt, mis tähendab, et majandustehingud kajastatakse vastavalt majandustehingutega seotud raha laekumistele või väljamaksetele.

Kõik majandustehingud peavad olema dokumenteeritud ning kirjendatud kahekordse kirjendamise põhimõttel raamatupidamisregistrites mõistliku aja jooksul pärast majandustehingu toimumist selliselt, et oleks tagatud õigusaktidega ettenähtud aruannete tähtaegne esitamine. (Raamatupidamise seadus, § 6, 2012)

Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud koostama raamatupidamise sise-eeskirja, arvestades üldeeskirja nõudeid. Antud sise-eeskiri kehtestab kontoplaani koos kontode sisu kirjeldusega ning reguleerib muu hulgas majandustehingute dokumenteerimist ja kirjendamist, algdokumentide käivet ja säilitamist, raamatupidamisregistre pidamist, tulude

ja kulude kajastamist kasumiaruande kirjetel, varade ja kohustuste inventeerimist, raamatupidamiskohustuslase kasutatavaid arvestuspõhimõtteid ja informatsiooni esitusviisi, aruannete koostamise korda, arvutitarkvara kasutamist raamatupidamises ning raamatupidamise korraldamisega ja sellega kaasnevate sisekontrolli meetmete rakendamisega seotud asjaolusid. (Raamatupidamise seadus, §11, 2012)

Iga lõppenud majandusaasta kohta tuleb koostada majandusaasta aruanne, mille tulemusel tuleb koostada raamatupidamise aastaruanne ja tegevusaruanne ning majandusaasta aruanne heaks kiita. Majandusaasta aruande esitamine hõlmab audiitorkontrolli, äriühingute puhul majandusaasta kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepaneku koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande eesmärk on anda õige ja õiglase ülevaade raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemustest ja rahavoogudest. Antud aastaaruanne koosneb põhjaruannetest, milleks on bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne ning lisadest. (Raamatupidamise seadus, § 15, 2012)

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel tuleb lähtuda eelkõige järgmistest rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtete osaks olevatest alusprintsippiidest:

1) majandusüksuse printsiip – raamatupidamiskohustuslane arvestab oma vara, kohustusi ja majandustehinguid lahus tema omanike, kreditoride, töötajate, klientide ja teiste isikute varast, kohustustest ning majandustehingutest.

2) jätkuvuse printsiip – raamatupidamise aruande koostamisel lähtutakse eeldusest, et raamatupidamiskohustuslane on jätkuvalt tegutssev ning tal ei ole tegevuse lõpetamise kavatsust ega vajadust. Juhul kui raamatupidamise aruanne ei ole koostatud jätkuvuse printsiibist lähtudes, tuleb aruandes märkida rakendatud arvestusprintsiipt.

3) arusaadavuse printsiip – raamatupidamise aruandes avalikustatav informatsioon peab olema esitatud nii, et see oleks ülevaatlik ja üheselt mõistetav aruande kasutajatele, kellel on aruandest arusaamiseks piisavad finantsalased teadmised.

4) olulisuse printsiip – raamatupidamise aruandes peab kajastuma kogu oluline informatsioon, mis mõjutab raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid. Oluline on selline aruandelinformatsioon, mille avaldamata jätmine võib mõjutada aruande kasutajate poolt aruande põhjal tehtavaid majandusotsuseid. Väheolulisi objekte võib arvestada ja aruandes kajastada lihtsustatud viisil.

5) järjepidevuse ja võrreldavuse printsiip – raamatupidamise aruande koostamisel kasutatakse jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid, aruandlusviise ja aruandeskeeme;

6) tulude ja kulude vastavuse printsiip – aruandeperioodi tuludest arvatakse maha nendesamade tulude tekkega seotud kulud. Väljaminekuid, millele vastavad tulud tekivad mingil muul perioodil, kajastatakse kuludena samal perioodil, mil tekivad nendega seotud tulud.

7) objektiivsuse printsiip – raamatupidamise aruandes esitatav informatsioon peab olema neutraalne ja usaldusväärne.

8) konservatiivsuse printsiip – raamatupidamise aruannet tuleb koostada ettevaatlikult ja kaalutletult, et vältida varade ja tulude ülehindamist või kohustuste ja kulude alahindamist. Samas ei ole aruandes õigustatud varade ja tulude sihilik alahindamine või kohustuste ja kulude sihilik ülehindamine ning aruande kasutajate eest varjatud reservide tekitamine.

9) avalikustamise printsiip – raamatupidamise aruandes esitatakse kogu informatsioon, mis võimaldab saada raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest õige ja õiglase ülevaate.

10) sisu ülimuslikkuse printsiip – majandustehingute kajastamisel raamatupidamises ja raamatupidamise aruandes lähtutakse nende sisust ka siis, kui see ei ühti nende juriidilise vormiga. (Raamatupidamise seadus, § 16, 2012)

Võrreldes raamatupidamise seadusest välja toodud printsiipe Raamatupidamise Toimkonna juhendis olevate printsiipidega, võib leida mõningaid erinevusi. Näiteks on raamatupidamise seaduses olev avalikustamise printsiip Raamatupidamise Toimkonna juhendi järgi nimetatud kui avalikkuse printsiip. Lisaks on juhendis üks alusprintsiip rohkem, milleks on tasakaal informatsiooni kogumiseks tehtavate kulutuste ja informatsioonist saadava kasu vahel.

Aastaruande koostamise tarbeks kogutavast informatsioonist saadav kasu aruande kasutajatele peaks olema suurem kui selle info kogumiseks tehtud kulutused (SEM IFRS 2.13). (RTJ 1, § 63, 2011)

Mõnedes Raamatupidamise Toimkonna juhendites on lubatud teatavad lihtsustatud käsitlused juhuks, kui informatsiooni kogumine ei ole võimalik mõistliku kulu või pingutusega. Juhtkond peab kulu ja pingutuse mõistlikkuse hindamisel arvesse võtma seda, kuidas informatsiooni olemasolu või puudumine võivad mõjutada aruande kasutajate poolt tehtavaid majandusotsuseid. Informatsiooni kogumine ei ole võimalik mõistliku kulu või

pingutusega juhul, kui kaasnevad kulud (näiteks välistele ekspertidele makstavad tasud) või ettevõtte töötajate poolt teostavate tööde maht on ebarproportsionaalselt suured võrreldes kasuga, mida aruande kasutajad selle informatsiooni olemasolust saaksid. (RTJ 1, § 64, 2011)

Kui raamatupidamise seaduses on välja toodud ainult printsiibi nimetus ning tähendus, siis Raamatupidamise Toimkonna juhendis on välja toodud ka printsiipide selgitused.

Raamatupidamise Toimkonna juhendis on majandusüksuse printsiibi puhul selgitatud, mida peab aruannetes kajastama raamatupidamiskohuslane juhul, kui tegemist on konsolideeritud raamatupidamise aruandega. Nendeks on varad, kohustused, omakapital, tulud kulud ja rahavood.

Jätkuvuse printsiibile on juurde lisatud aeg, kui kaua peab ettevõtte olema juhtkonna hinnangul jätkusuutlik pärast bilansipäeva, selleks on 12 kuud. Lisaks on välja toodud, mida tuleb teha juhul, kui antud tingimus ei ole täidetud.

Arusaadavuse printsiibi mõistele on lisatud tingimused, mis peavad olema täidetud, et aruannetes esitatav informatsioon oleks ülevaatlik ja üheselt mõistetav kõigile kasutajatele. Selleks tuleb kasutada ühesugust terminoloogiat ning tuleb vältida ettevõtte sisest spetsiifilist keelekasutust.

Olulisuse printsiibi selgitustes on välja toodud, et väheolulisi objekte võib aurandes summerida ning olulisemaid tuleb vastupidiselt eraldi välja tuua. Lisaks on soovitatud suurtemate summade puhul kasutada ümardamist tuhandeteni.

Järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibile lisaks on välja toodud selle olulisus. Nimelt on see vajalik selleks, et võimaldada ettevõtte finantsnäitajate objektiivset võrdlust läbi aastate. Informatsiooni esitusviisi muuta ei tohi välja arvatud juhul, kui uus esitusviis võimaldab objektiivsemalt kajastada või on tingitud uuest või muudetud Raamatupidamise Toimkonna juhendist.

Tulude ja kulude vastavuse printsiibi selgitusest on võimalik välja lugeda, mida tuleb teha juhul, kui teatud kuluga seotud tulud ei ole otseselt identifitseeritavad. Selleks tuleb kasutada ligikaudseid meetodeid.

Objektiivsuse printsiibile lisaks on välja toodud asjaolu, et tuleb vältida tendentslikkust aruannete koostamisel ning võrdset tähelepanu tuleb pöörata nii positiivse kui ka negatiivse informatsiooni avaldamisele.

Konservatiivsuse printsiibi puhul on selgitatud, mida tuleb raamatupidamislike hinnangute tegemisel silmas pidama. Nimelt tuleb vältida liigset optimismi ning võtma

arvesse kõik asjaolud, mis võivad mõjutada varade ja kohustuste bilansilist väärtus. Seda tuleb silmas pidada eriti ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindluse tegemisel.

Avalikkuse printsiibi selgitusest on võimalik välja lugeda, et aruannetes tuleb esitada ka selline informatsioon, mis on aruande tarbijate jaoks oluline, kuid mis ei ole konkreetselt nõutud ühegi Raamatupidamise Toimkonna juhendi poolt.

Sisu ülimuslikkuse printsiibi selgituses on välja toodud, mõned näited, kuidas tuleks majandustehingut kajastada nii, et need oleks kooskõlas printsiibiga. Näited on toodud kasutusrendi ja kapitalirendi kajastamise puhul, kui väärpaberite repotehingu kajastamise puhul.

Tegevusaruandes antakse ülevaade raamatupidamiskohustuslase tegevusest ja asjaoludest, millel on määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja majandustegevuse hindamisel, olulistest sündmustest majandusaastal ning eeldatavatest arengusuundadest järgmisel majandusaastal. Tegevusaruandes kirjeldatakse muu hulgas peamisi tegevusvaldkondi, toote- ja teenusegrupe, olulisemaid aruandeaasta jooksul toimunud ning lähitulevikus planeeritavaid investeeringuid, olulisi uurimis- ja arendustegevuse projekte ning nendega seotud väljaminekuid aruandeaastal ja järgmistel aastatel, raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud olulisi sündmusi, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi. (Raamatupidamise seadus, § 24, 2012)

Raamatupidamises kasutatav arvestuspõhimõtte ning informatsiooni esitusviis peavad olema kooskõlas raamatupidamise seaduses sätestatud nõuetele ja alusprintsipiidega ning vähemalt ühega järgmisest kahest raamatupidamistavast: Eesti hea raamatupidamistava, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 1606/2002/EÜ rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta sätestatud korra kohaselt Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvahelised finantsaruandluse standardid. (Raamatupidamise seadus, § 17, 2012)

Konsolideeriv üksus on emaettevõtja või muu raamatupidamiskohustuslane, kellel on valitsev mõju teise raamatupidamiskohustuslase üle. Valitsev mõju võib muu hulgas tuleneda järgmistest asjaoludest: suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses, seadusest või lepingust tulenev otsene või kaudne õigus asutajaõigusi teostades või üldkoosoleku otsusega nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest. (Raamatupidamise seadus, § 27, 2012)

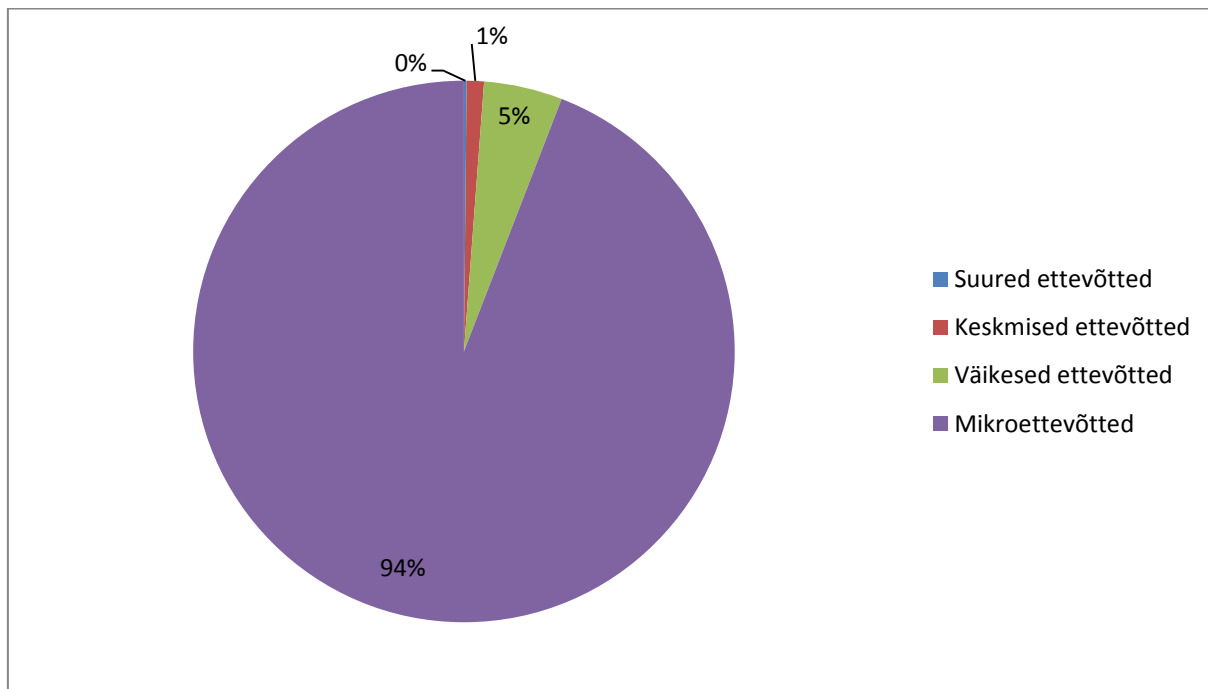
Konsolideeritav üksus on tütarettevõtja või muu raamatupidamiskohustuslane, kelle üle teisel raamatupidamiskohustuslasel (konsolideerival üksusel) on valitsev mõju. Konsolideeriv üksus koos ühe või mitme konsolideeritava üksusega moodustavad konsolideerimisgrupi. Konsolideerimine on konsolideerimisgruppi kuuluvate raamatupidamiskohustuslaste aruannete ühendamine nii, nagu oleks tegemist ühe raamatupidamiskohustuslasega. (Raamatupidamise seadus § 27, lg2, 2012)

Raamatupidamiskohuslane, kes on aruandeaastal või sellele eelnenud majandusaastal olnud konsolideeriv üksus, peab koostama lõppenud majandusaasta kohta raamatupidamise seaduses nimetatud aruande konsolideerimisgrupi majandusaasta aruandena, mis koosneb konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaruandest ja tegevusaruandest. (Raamatupidamise seadus, § 28, 2012)

Riigi raamatupidamist ja finantsaruandlust raamatupidamise seaduse § 2 lõikele 3 ning Eesti Vabariigi ees seisvate rahvusvaheliste raamatupidamis- ja finantsaruandluskohustuste täitmist korraldab Rahandusministeerium. Riigi ja riigiraamatupidamiskohustuslaste raamatupidamise ja finantsaruandluse korraldamiseks kehtestab rahandusminister üldeeskirja, mis lähtub Eesti hea raamatupidamistava ja rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standarditest ja on nendega kooskõlas ning mille kohane raamatupidamise ja finantsaruandluse korraldamine on riigiraamatupidamiskohustuslase ülesanne. Vaatamata eelmises lõikes sätestatule, võib üldeeskirjas põhjendatud juhtudel ette näha erisusi rahvusvahelistest avaliku sektori raamatupidamise standarditest või Toimkonna juhenditest, nende lihtsustatud rakendamise või rakendamata jätmise riigi kui terviku, kõikide või teatud riigi raamatupidamiskohustuslaste, kohaliku omavalitsuse üksuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute suhtes. Erisuste rakendamise korral tuleb üldeeskirjas erisusi kirjeldada ning põhjendada, miks need on vajalikud. Üldeeskiri selgitab ja täpsustab Eesti hea raamatupidamistava nõudeid riigi ja riigiraamatupidamiskohustuslaste suhtes ning on riigi kui terviku raamatupidamise sise-eeskirjaks käesoleva seaduse § 11 mõistes. Üldeeskirja olemasolu ei vabasta riigiraamatupidamiskohustuslast kohustusest kehtestada oma sise-eeskiri. (Raamatupidamise seadus, § 35, 2012)

Eestis olevate mikro- ja väikeettevõtete koguarv Statistikaameti viimase uuringu järgi, mis on läbi viidud 2008. aastal oli Eestis registreeritud kokku 108 254 ettevõtteid, millest mikroettevõtteid oli 101 891 ning väikeseid ettevõtteid 5075. Keskmiseid ettevõtteid oli 1115 ning suuri ettevõtteid kõigest 173. Mikro- ja väikesed ettevõtteid, mis uue raamatupidamise

direktiivi kasutusele võtmise korral saavad loa lihtsustatud finantsaruannete esitamiseks, moodustavad ligikaudu 99% (vt joonis 1).

Joonis 1. Eestis olevate ettevõtete osakaal vastavalt suurusele
Allikas: Autori koostatud

Ülal toodud tabelis, statistikaameti poolt avaldatud andmed on küll 6 aastat vanad, kuid siiski annavad hea ülevaate, sellest, millise suurusega ettevõtted on Eestis saanud populaarseimaks. Samuti võib järeldada, et uus raamatupidamise direktiiv puudutab peaaegu kõiki Eestis tegutsevaid ettevõtteid.

1.2 Ülevaade raamatupidamise direktiivist

26. juunil 2013 sai Euroopa Parlamendis suure häälteenamusega heakskiidu uuenenud raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL. Olemasolevate direktiivide läbivaatamise eesmärgiks oli eelkõige nende uuendamine, finantsaruandluse selguse ja võrreldavuse suurendamine ning tasakaalu tagamine halduskoormuse ja saadava kasu vahel. Liikmesriikidel on kohustus jõustada direktiivide täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 2 aasta jooksul, see tähendab 2015. aasta keskpaigaks. (Melnik, S, 2013)

Raamatupidamise direktiiviga 2013/34/EL muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ 4. direktiiv, mis käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid ja 83/349/EMÜ 7. direktiiv, mis käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid. Käsitlusala direktiivi reguleerimisalasse jäävad aktsiaseltsid, osaühingud, täisühingud ja usaldusühingud. Direktiiv on koostatud peamiselt põhimõttel "kõigepealt mõtle väikestele" ning sellega soovitakse eelkõige tagada, et nõuded väikestele ettevõtjatele oleksid kogu liidus suures osas ühtlustatud. Eelkõige soovitakse vältida nimetatud ettevõtjatele ebaproportsionaalset halduskoormust. Üldisemalt oli direktiivi uuendamisprotsessi eesmärgiks piiriüleste investeeringute hõlbustamine ja kogu liitu hõlmava võrreldavuse ning üldsuse usalduse parandamine finantsaruannete ja muude aruannete vastu konkreetsete andmete parema ja järjepideva avalikustamise teel. (Melnik, S, 2013)

Tarbetud ja ebaproportsionaalsed administratiivkulud takistavad väikeettevõtetel majandustegevust ning samuti takistavad ettevõtte kasvu ning tööhõivet. Uus direktiiv lihtsustab väikeettevõtetel finantsaruannete koostamist, lisaks annab uus raamatupidamise direktiiv teada igale liikmesriigile, kuidas tuleks eristada väikeettevõtteid suurematest. Väikesed ettevõtteid on need, kellel on vähem kui 50 töötajat, müügitulu kuni 8 miljonit eurot ja / või bilansimaht mitte rohkem kui 4 miljonit eurot. Liikmesriigid võivad alternatiivina kasutada piirmäärasid müügitulu puhul kuni 12 miljonit eurot ning bilansimahu puhul 6 miljonit eurot. (Financial reporting, 2013)

Direktiiv vähendab ja piirab informatsiooni, mida väikesed ettevõtteid peavad finantsaruannetes esitama. Selleks, et õigusakti nõuded oleks täidetud, peavad väikesed ettevõtteid esitama ainult bilansi, kasumiaruande ning nendega kaasnevad lisad. Liikmesriigid võivad väikestel äriühingutel lubada ka lühendatud bilansi ning kasumiaruande esitamist. Väikestele ettevõtetele jääb siiski õigus esitada rohkem informatsiooni, kui nad ise seda tahavad, kuna antud direktiivi kohaselt ei täideta IFRS-i nõudeid täielikult. Samuti ei ole vajalik väikeste ettevõtete puhul audiitori olemasolu. Juhul, kui liikmesriik ei näe vajadust informatsiooni garantii järele, ehk informatsiooni õigsuse kinnituse järele, võimaldab uus direktiiv proportsionaalsemat lähenemisviisi. (Financial reporting, 2013)

Direktiiv reguleerib aktsiaseltside, osaühingute, täisühingute ja usaldusühingute, mille kõik osanikud on aktsiaseltsid või osaühingud või kelle omanikel on piiratud vastutus

täisühingute ja usaldusühingute kohustuste osas. Kaasnevate muudatuste pärast ei ole vaja muretseda riigistruktuuride raamatupidajatel, mittetulundusühingutel ja füüsilistest isikutest ettevõtjatel nagu ka täis- ja usaldusühingutel, mille omanikud on füüsilised isikud, sest uus raamatupidamise direktiiv neid otseselt ei mõjuta. Sellest hoolimata nõuab direktiivi sisseviimine praegu Äriregistri ettevõtjaportaalis koostatavate taksonoomia standardite aruannete muutmist ning seetõttu säilib võimalus, et eelnevalt mainitud raamatupidamiskohustuslased peavad samuti kasutama uusi aruandevorme. (Dontševski, V, 2013)

Uue direktiivi kohaselt kategoriseeritakse ettevõtted kolme indikaatori põhjal. Nendeks on bilansimaht, müügitulu ning töötajate arv. Ettevõtte rekategoriseeritakse, kui kaks indikaatorit kolmest ületavad etteantud piirmäärasid (vt. Tabel 1).

Tabel 1. Ettevõtete kategoriseerimine

Kategooria	Mikroettevõtjad	Väikesed ettevõtjad	Keskmise suurusega ettevõtjad	Suured ettevõtjad
Bilansimaht (EUR)	350 000	4 000 000	20 000 000	> 20 000 000
Müügitulu (EUR)	700 000	8 000 000	40 000 000	> 40 000 000
Keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul (tööliste arv)	10	50	250	> 250

Allikas: Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL artikkel 3

Lisaks väikeste ettevõtete finantsaruandluse lihtsustamisele kaasneb uue direktiiviga esmakordselt Euroopa Liidus jõustunud liikmesriikide aruandluste avalikustamine, mille tulemusel peab iga liikmesriik ning suurem ettevõtte avalikustama loodusvaradest saadud tulud ja tekkinud kulud. Euroopa Komisjoni siseturuvolinik Michael Barnier leiab, et antud raamistik aitab kaasa võitluses maksupettuse ja korruptsiooni vastu. (Irvine, J, 2013)

Uue raamatupidamise direktiivi jõustumise tulemusel on suured ettevõtted, mis tegelevad mineraalide, gaasi, nafta kaevandamisega või metsaraiega, kohustatud avalikustama kogu teabe valitsusele tehtud maksetest. Antud maksude alla kuuluvad ärikasumiga ja dividendide väljamaksmisega kaasnevad maksud ning litsentsimaksud. Nii saavad maavara rikastes kohtades asuvad kohalikud omavalitsused paremat informatsiooni sellest, kui palju saab riik kasu, lastes rahvusvahelistel ettevõtetel kasutada kohalike metsasid ja erinevaid maardlaid. Lisaks toob antud kokkulepe endaga kaasa nii öelda läbipaistvuse tööstuses, kus tihtipeale on palju salatsemist. Samuti aitab luua raamistiku, mille läbi suudetakse nii valitsused kui ka ettevõtted vastutusele võtta loodusvaradelt saadud tulude eest. (New disclosure, 2013)

Antud otsus toob Euroopa Liidu ühele joonele Ameerika Ühendriikidega, kus on taoline aruandluse nõue sisse seatud 2012. aasta juulist. Lisaks täidetakse sellega ka lubadus, mis anti G8 valitsuste poolt Deauvilles 2011. mail. Lubatud oli paika seada läbipaistvuse seadused, regulatsioonid ja standardid, mis nõuaksid või soodustaksid nafta, gaasi ning mineraalide kaevandusega seotud ettevõtteid avalikustama makseid, mida tehakse valitsustele. (Irvine, J, 2013)

Aruandeaasta finantsaruanded tuleks koostada usaldusväärsetel alustel ja need peaksid andma õige ja õiglase ülevaate ettevõtja vara, kohustuste, finantsseisundi ja kasumi või kahjumi kohta. On võimalik, et käesoleva direktiivi sätete kohaldamisel ei anna finantsaruanne erandjuhtudel õiget ja õiglast ülevaadet. Kõnealustel juhtudel peaks ettevõtja sellistest sätetest kõrvale kalduma, et anda õiget ja õiglast ülevaadet. Liikmesriikidele tuleks võimaldada selliste erandjuhtude määratlemist ja kõnealustel juhtudel kohaldatavate asjakohaste erieeskirjade sätestamist. Kõnealuste erandjuhtudena tuleks käsitleda ainult väga ebataavalisi tehinguid ja olukordi ning need ei peaks olema seotud näiteks tervete konkreetsete sektoritega. Aruandeaasta finantsaruannetes sisalduva teabe usaldusväärsuse tagamiseks tuleks neis kajastatud kirjeid mõõta soetus- või tootmismaksumuse põhimõtte kohaselt. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik lubada ettevõtjatel põhivara ümber hinnata või neilt seda nõuda, et anda finantsaruannete kasutajatele asjakohasemat teavet. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 18.)

Tegevusaruanne ja konsolideeritud tegevusaruanne on finantsaruandluse olulised osad. Ettevõtja arengust ja selle seisundist tuleks esitada ettevõtja suuruse ja keerukusega kooskõlas oleval viisil õiglase ülevaade. Teave ei tohiks piirduda ettevõtja majandustegevuse

finantsaspektidega ning esitada tuleks majandustegevuse keskkonna- ja sotsiaalsete aspektide analüüs, mis on vajalik ettevõtja arengu, tulemuste või seisundi mõistmiseks. Kui konsolideeritud tegevusaruanne ja emaettevõtja tegevusaruanne esitatakse ühtse aruandena, võib osutada asjakohaseks panna suuremat rõhku neile asjaoludele, mis on olulised konsolideerimisse kaasatud ettevõtjatele tervikuna. Võttes aga arvesse väikeettevõtetele sellega pandavat võimalikku koormust, on asjakohane sätestada, et liikmesriigid võivad loobuda selliste ettevõtjate tegevusaruandes muu kui finantsteabe nõudmisest. Liikmesriikidel peaks olema võimalik vabastada väikesed ettevõtjad tegevusaruande koostamise kohustusest, tingimusel et sellised ettevõtjad esitavad finantsaruande lisades andmeid oma aktsiate või osade omandamise kohta. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 27.)

Tütarettevõtja, kes on ise emaettevõtja, peaks koostama konsolideeritud finantsaruanded. Sellegipoolest peaks liikmesriikidel olema õigus vabastada selline emaettevõtja teatavatel tingimustel kohustusest koostada sellised konsolideeritud finantsaruanded, tingimusel et tema osanikud ja kolmandad isikud on piisavalt kaitstud.

Väikekontsernid peaksid olema konsolideeritud finantsaruannete koostamise kohustusest vabastatud, kuivõrd väikeste ettevõtjate finantsaruannete kasutajatel ei ole kõrgetasemelisi teabevajadusi ning konsolideeritud finantsaruannete koostamine lisaks emaettevõtja ja tütarettevõtjate aruandeaasta finantsaruannetele võib olla kulukas. Liikmesriigid peaksid saama vabastada keskmise suurusega kontserne konsolideeritud finantsaruannete koostamise kohustusest samadel kulutõhususe kaalutlustel, välja arvatud juhul, kui mõni seotud ettevõtja on avaliku huvi üksus. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 33.)

Liikmesriike julgustatakse tungivalt välja arendama elektroonilisi avaldamissüsteeme, mis võimaldavad ettevõtjatel esitada arvestusandmeid, sealhulgas kohustuslikke finantsaruandeid vaid ühe korra ja vormis, mis võimaldab laiema kasutajaringi juurdepääsu andmetele ja andmete hõlpsat kasutamist. Finantsaruannete esitamise osas julgustatakse komisjoni uurima võimalusi ühtlustatud elektroonilise vormingu kasutamiseks. Sellised süsteemid ei tohiks olla aga koormavad väikeettevõtetele. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 39.)

Väikeste ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete suhtes ei tohiks seda auditikohustust kohaldada, kuivõrd audit võib olla selle kategooria ettevõtjale märkimisväärne halduskoormus, pidades samal ajal silmas ka seda, et paljude väikeste ettevõtjate puhul on

samad isikud ühtaegu nii aktsionärid või osanikud kui ka juhtkonna liikmed ning seetõttu on nende vajadus kolmanda isiku kinnituse järele finantsaruannete kohta piiratud. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 43.)

Selleks et tagada valitsemissektori üksustele tehtud maksete suurem läbipaistvus, peaksid mäetööstuse või looduslikult tekkinud metsade raiega tegelevad suurettevõtjad ja avaliku huvi üksused avaldama kord aastas eraldi aruande valitsemissektori üksustele tehtud oluliste maksete kohta riikides, kus nad tegutsevad. Sellised ettevõtjad tegutsevad riikides, kus on rikkalikult loodusvarasid, eelkõige maavarasid, naftat, maagaasi ja looduslikult tekkinud metsi. Aruanne peaks aitama ressursirikaste riikide valitsustel rakendada mäetööstuse läbipaistvuse algatuse põhimõtteid ja kriteeriume ning julgustama neid andma oma kodanikele aru nende jurisdiktsioonis mäetööstuse või looduslikult tekkinud metsade raiega tegelevatelt ettevõtjatelt saadavatest maksetest. Aruanne peaks sisaldama andmeid riigi- ja projektipõhiselt. Avalikustamismõuetest võimaliku kõrvalehoidmise käsitlemiseks on käesolevas direktiivis ette nähtud, et maksed tuleb avalikustada seoses asjaomase tegevuse või makse sisuga. Seega ei tohiks ettevõtjal olla võimalik avalikustamisest kõrvale hoida näiteks muutes selle tegevuse määratlust, mida käesolev direktiiv muul juhul hõlmaks. Lisaks ei tohiks makseid või tegevusi kunstlikult jagada või liita, et hoida sellistest avalikustamismõuetest kõrvale. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL lg 49.)

Aruandeaasta finantsaruanded moodustavad ühtse terviku ning sisaldavad kõikide ettevõtjate puhul vähemalt bilanssi, kasumiaruannet ja finantsaruannete lisasid. Liikmesriigid võivad nõuda muudelt ettevõtjatelt kui väikestelt ettevõtjatelt, et aruandeaasta finantsaruannetes avalikustatakse lisaks uue raamatupidamise direktiivi kohaselt nõutavale teabele ka muud teavet. Erandina võivad liikmesriigid nõuda väikestelt ettevõtjatelt, et nad avalikustaks ja avaldaks finantsaruandes sisalduva teabe, mis ületab käesoleva direktiivi nõudeid, tingimusel, et sellist teavet kogutakse ühtsesse aruannete esitamise süsteemi ja avalikustamise nõue sisaldub siseriiklikes maksualastes õigusaktides rangelt üksnes maksude kogumise eesmärgil. Käesoleva lõike kohaselt nõutav teave lisatakse finantsaruande asjakohasesse osasse. (Raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL artikkel 4 lg 1)

2. DIREKTIIVI POOLT JA VASTU ARGUMENDID

2.1. Uue raamatupidamise direktiivi vastuvõtmise põhjused

Viimase 30 aasta jooksul on muudetud raamatupidamise direktiive mitu korda, mille tulemusel on lisatud palju nõudeid, nagu näiteks raamatupidamise direktiivi avalikustamise ja määramise eeskirjad. See ei ole mitte ainult teinud reegleid keerulisemaks ning suurendanud regulatiivset koormust ettevõtetele, vaid teinud ka finantsaruanded vähem võrreldavateks kogu Euroopa Liidus. Uue direktiiviga kaasnevad muudatused on parimad väikeste ettevõtete jaoks, mis on peamised töökohtade loojad Euroopa Liidus ning aluseks Euroopa majandusele. (Financial reporting, 2013)

Antud direktiivi „kõigepealt mõtle väikestele“ lähenemisviis võimaldab ettevõtetel ette valmistada kasumiaruanded, bilansid ja lisad nii, et need oleks paremini vastavuses ettevõtte suurusega ning teabega, mida kasutajatele antakse. Lisaks julgustab direktiiv liikmesriike tegema vahet mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtetel, eesmärgiga tagada ettevõtetele asjakohased halduskulud, mis oleks vastavalt ettevõtte suurusele. (Financial reporting, 2013)

Uue direktiivi kohaselt oleks rohkem kui 90% Euroopa Liidu ettevõtetest väikese ettevõtte kategoorias. See oleks rohkem, kui antud momendil, kuid see annaks parema vaate tegelikust Euroopa äri struktuurist. Lisaks, ei ole vajadust kindlaks määrata erakorralisi detaile ning kaubaartikleid, lihtsameelsest seletusest lisas piisab. Mõnedele ettevõtetele võib taoline lihtsustus tunduda esialgu harjumatuna, kuid antud ühtsest süsteemist saavad kasu kõik väikesed ettevõtted. See on eriti õigustatud juhtudel, kus mõne väikese ettevõtte suutlikkusest ning finantsaruannetest on huvitatud väike arv kasutajaid. (Financial reporting, 2013)

Kui küsida, kas iga liikmesriigi väikeste ettevõtete finantsaruannete koostamise ühetaoliseks tegemine on üldse mõttekas, kuna enamus väikseid ettevõtteid tegutsevad oma riigi piires, siis pikemas perspektiivis, kui ettevõtte kasvab suuremaks, võib see laieneda ka teistesse riikidesse ning harmoniseeritud finantsaruannete koostamise režiim lihtsustaks seda protsessi. Lisaks tugevdab uus direktiiv ühtset turgu Euroopa Liidus. Finantsaruannete

koostamine selgelt ning kergesti mõistetavalt lihtsustab ettevõtete piiriülest tegevust. See võimaldab leida lihtsamalt täiendavaid vahendeid väljaspool oma liikmesriiki. Mikroettevõtete puhul ei tohiks ühtse turu puhul olulist mõju olla, kuna antud ettevõtted tegutsevad reeglipäraselt vägagi kohalikul tasandil. (Financial reporting, 2013)

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) leiab, et praegu jääb väikeste ning keskmiste ettevõtete aruannetes osa lünki lihtsalt täitmata, kuna väikestel ettevõtetel ei ole sinna midagi kirjutada. Samuti peetakse EVEA poolt uskumatuks asjaolu, et valitsus kavatses uue raamatupidamisdirektiivi Euroopa Kohtus vaidlustada, kuna direktiiv vähendaks olulisel määral väikeettevõtete ebamõistlikku aruandekohustust. (EVEA hinnangul..., 2013)

EVEA tegevjuhi Raivo Altmetsa sõnul ei muutu direktiivi jõustumisel läbipaistvuse osas oluliselt midagi. Küsimus on ehk vaid väiksemates aktsiaseltsides, millel võib auditeerimiskohustus kaduda. Kuid kui tegevuse maht on niivõrd väike, siis selle auditeerimine ei pruugi anda käegakatsutavat lisakasut. Samas direktiiv ei sea takistusi auditeerimiskohustuse rakendamiseks ka väikeste ettevõtete suhtes. (Uus raamatupidamise direktiiv..., 2013)

Sellele kõigele lisaks saaksid uue raamatupidamise direktiivi jõustumise tagajärjel kohalikud omavalitsused ning rahvas informatsiooni, kui palju teenib valitsus raha, lastes suurtel ettevõtetel ammutada kohalikke loodusvarasid. See omakorda raskendaks poliitilise korrupsiooni teket.

2.2. Uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmise põhjused

Rahandusministeerium on seisukohal, et direktiiv mõjutab negatiivselt meie majanduskeskkonda. Vähenev läbipaistvus, mis on tingitud mikro- ja väikeettevõtete kohustusliku finantsaruande koostamise ning esitamise piiramisest, avaldab mõju finantseeringute kaasamisele, laenuportfelli kvaliteedile ning seeläbi krediidikulukusele. Tulemuseks on probleemid kapitali kaasamisel, nii kättesaadavuse kui kapitali hinna aspektist. Sama meelt on ka pangaliit, kes hoiatas rahandusministeeriumi selle direktiivi eest. Pangaliidu ja selle liikmeteks olevate kommertsbankade hinnangul ei ole läbi uue raamatupidamisdirektiivi ettevõtetelt nõutav finantsaruannete minimaalne detailsuse tase reeglina piisav laenu väljastamiseks. Ettevõtete laenuaotluste analüüsimisel on avalikult

kättesaadavate finantsaruannete roll pangaliidu kinnitusel väga tähtis ka konkreetse laenuaotleja äritegevust mõjutavate teiste äriühingute hindamisel. (Luts, P, 2013)

Rahandusminister Jürgen Ligi sõnul on Eesti majanduse eripära see, et suur osa ettevõtete käibest tuleb Euroopa mõistes väikestelt ettevõtetelt, kui detailse aruande esitamiskohustus kaoks, siis muutuks suur osa Eesti majandusest väga häguseks. Lisaks leiab Ligi, et Eesti majanduse ja statistika jaoks on neid andmeid, mis jääksid uue direktiivi jõustumise tulemusel välja, väga vaja. See omakorda tähendaks seda, et antud informatsioon tuleks kokku koguda mingil muul viisil, mis omakorda tooks kaasa halduskoormuse suurenemise. Kuna liikmesriigid on oma otsuse teinud ja direktiiv on heaks kiidetud, siis on üsna tõenäoline, et Eesti jääb kohtuvaidluses kaotajaks. Samas annab kohtuvaidlus Eestile aega mõelda, kuidas direktiiv üle võtta nii, et see meie majandust võimalikult vähe kahjustaks. Välisministeeriumile teadaolevalt ei ole ükski teine liikmesriik kõnealuse direktiivi suhtes hagi esitanud. Eestil on Euroopa Liidu Toimimise Lepingu kohaselt hagi esitamiseks aega kaks kuud vaidlustatava õigusakti avaldamisest. Konkreetse direktiivi tühistamishagi esitamise tähtaeg on 23. september. Kohus menetleb otseseid hagisid sõltuvalt oma töökoormusest poolteist aastat kuni aasta üheksa kuud, seega võiks kohus otsuseni jõuda 2015. aasta alguses. (Ligi: pean, 2013)

Tuleb arvestada ka asjaoluga, et enamus Eesti ettevõtteid on väike- või mikroettevõtted, mis ei pea uue direktiivi kohaselt teostama audiitorkontrolli ning esitama detailseid finantsaruandeid. See võib langetada informatsiooni usaldatavust, millel oleks omakorda negatiivne mõju investeerimisvaldkonnale ning Eesti võib kaotada välisinvestoreid. Lisaks annaks uus direktiiv negatiivse mõju ka riigi pingutustele võitlemisel varimajandusega, mille tulemusel tõuseksid maksud, kuna tekiks suurem nõudlus aruandlusandmete kontrollijate järele. (Nõmmiste, M, 2012)

Ministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna juhataja Kurmet Ojamaa hinnangul oleks direktiivi muutmisel Eesti jaoks mikro- ja väikeettevõtete halduskoormust kasvatavat mõju ning negatiivne mõju ettevõtluskeskkonnale. Seda sellepärast, et väikeriigi eripärasid ning Eestis juba toimiva süsteemi eeliseid ei võetud läbirääkimistel arvesse. Eestis moodustavad mikro- ja väikeettevõtted 99 protsenti ettevõtete koguarvust ning 54 protsenti kõigi ettevõtete müügitulust. Aruandluse vähendamine muudab süsteemi läbipaistmatuks, avalikustatava teabe hulk väheneb ning selle kvaliteedi hindamine muutub keerukamaks. (Uus raamatupidamise direktiiv..., 2013)

Uue raamatupidamise direktiivi jõustumisel saaks Eesti valitsus tagasiöögi võitluses varimajandusega, mille tulemusel maksupettuste arv võib kasvada. Lisaks jääks vajalik informatsioon kätte saamata statistikaametil ning pankadel. Selle tulemusel tekib oht kaotada välisinvestoreid, kuna suurema osa Eesti ettevõtetest moodustavad ettevõtted, mis ei pea enam nii detailset finantsaruannet koostama ning informatsioon Eesti majanduse kohta muutub hägusemaks ning ebausaldusväärsemaks. Seda kõike selleks, et väiksemad ja keskmised ettevõtted ei peaks tegema ülemäärast tööd ning koostama detailsemat finantsaruannet. Veel enam, kui mikro- ja väikeettevõtted peaksid hakkama koostama eraldi finantsaruandeid pankadele, statistikaametile või mõnele muule info pärijale, siis see pigem suurendaks töömahtu ning sellega seotud kulusid.

Kui uurida uue raamatupidamise direktiivi eestikeelset versiooni detailsemalt, võib leida mõningaid termineid, mis on võetud inglise keele otsetõlkest ning mida Eestis õigupoolest kasutusel ei ole. Näiteks on tekstis kasutatud sõna „netokäive“, mis on tõlgitud inglise keelest sõnast „net revenue“, mis tegelikult tähendab müügitulu. Antud tähelepanek viitab sellele, et väljastatud direktiiv Eesti puhul ei ole korrektne ning vajaks ülevaatamist.

Võrreldes raamatupidamise seaduse ning Raamatupidamise Toimkonna juhendist välja toodud aastaaruannete koostamise alusprintsiipe direktiivi üldpõhimõtetega, on kõik printsiibid välja toodud, kuid suhteliselt napisõnaliselt ning ilma selgitusteta. Direktiivis on välja toodud ka erandid, mis võivad mõjutada ka Eestis kehtivaid raamatupidamise alusprintsiipe.

Direktiivi rakendamisel võivad liikmesriigid konkreetsetel juhtudel võimaldada ettevõtjatele tasaarvelduse tegemist aktiva- ja passiva kirjete vahel ning tulu- ja kulukirjete vahel, tingimusel et tasaarvestatavad summad on brutosummadena märgitud finantsaruande lisadesse. Lisaks võivad liikmesriigid vabastada ettevõtjaid kasumiaruande- ja bilansikirjete asjaomase tehingu ja kokkuleppe sisu arvesse võtmisest. Direktiivis välja toodud finantsaruandluse üldpõhimõtete järgi on ettevõtjad vabastatud kajastamisel, mõõtmisel, avalikustamisel ning konsolideerimisel esitatud nõuetest, kuid liikmesriigid võivad antud vabadust siiski piirata. Veel enam võivad liikmesriigid lubada või nõuda, et lisaks aruandeaasta jooksul tekkinud kohustustele, tuleks kajastada ka kõiki prognoositavaid kohustusi ja võimalikke kahjumeid, mis on tekkinud asjaomase aruandeaasta jooksul. Seda isegi siis, kui sellised kohustused või kahjumid ilmnevad alles bilansipäeva ja bilansi koostamise päeva vahel.

2.3. Alternatiivid antud probleemile

Kuna raamatupidamise direktiivi jõustumisel jääb vajalik informatsioon kätte saamata statistikaametil statistika tegemiseks ning pankadel laenu andmiseks, siis võib vajaliku informatsiooni saamiseks rakendada alternatiivseid viise.

Äriteenuseid pakkuv organisatsiooni PriceWaterhouseCoopers hinnangul on direktiivist tulenevatele kitsaskohtadele võimalik leida siseriiklikke lahendusi, ilma, et oleks vaja Euroopa Liidu vastu kohtusse minna. PWC juhatuse esimehe Ago Vilu sõnul tuleks kohtuse minemise asemel kaalutleda alternatiivseid variante, mis tasandaksid olukorra muutust praeguselt detailselt aruandluselt taolisele, kus mikro- ja väikeettevõtete aruandluskoostus drastiliselt väheneks. Vilu sõnul võiks näiteks jätkata senisel kujul riiklik aruandluskeskkond, kus ainult direktiiviga nõutavad aruandlusosad oleksid tähistatud eraldi tärniga, aga sellegi poolest säiliks võimalus kogu senini küsitud aruande sisestamiseks. Eesti Pank ja Statistikaamet, kes kasutavad ühe enam ettevõtete majandusaasta aruannetes sisalduvat infot, peaksid lihtsalt infot eraldi küsima. Peamise võimalusena tõi Vilu välja võimaluse, kus direktiiviga nõutust suuremat aruandlust nõuaksid Eestis tegutsevad audiitorid. Oleks võimalik kokku leppida, et hea otsuse saamiseks tuleb ületada nii-öelda miinimumaruandlus, sest see ei anna piisavalt andmeid. Kui riik peaks sellist kokkulepet soovima, siis on audiitorid selleks ka tõenäoliselt valmis. Lisaks oleks riigil endal võimalus suuremat aruandlust nõuda läbi Ettevõtlike Arendamise Sihtasutuse. (PWC: raamatupidamisdirektiiv..., 2013)

Veel enam saaks riik detailsemat finantsaruannet mikro- ja väikeettevõtelt nõuda läbi riikliku äriregistri, tõstes seal detailsema finantsaruannete esitamise puhul ettevõtte mainepunkte. Mainekam ettevõtte tähendaks paremaid võimalusi äripartnerite leidmiseks ning edu saavutamiseks.

Võrreldes Eestiga, on ka Euroopas mikro- ja väikeettevõtete osatähtsus suurim. Euroopa Komisjoni väitel, eksisteerib Euroopas 25 miljonit mikro- ja väikeettevõtet, andes tööd koguni 95 miljonile inimesele. See teeb 90% kogu Euroopa ettevõtetest, milles teevad tööd umbes 53% Euroopa töövõimelistest elanikest. (Steve, 2008)

Seega, kui tõesti peaks varimajandus antud direktiiviga kaasnevaid soodustusi ära kasutama, siis ei oleks see ainuüksi Eesti probleem, vaid oleks terve Euroopa Liidu probleem,

kuna ära kasutamine võib eksisteerida sellisel juhul terves Euroopas. Selle tulemusel võib olukorrale lahenduse pakkuda antud direktiivi väljastanud Euroopa Komisjon.

Kuigi eksisteerib piisavalt põhjuseid, miks Eesti valitsus antud direktiivi kohtusse andis, ei olnud see siiski täielikult läbi mõeldud tegu. Seda võib järeltada ka rahandusminister Jürgen Ligi väitest, et Eesti jääb kohtuvaidluses kaotajaks. Tekib küsimus, mis mõttega üldse otsustati kohtusse minna, kui lõpptulemus on juba tõenäoliselt teada. Tegemist on sel juhul lihtsalt aja ning raha raiskamisega. Kohtusse andmine on põhjendatud sellega, et kogu kohtuprotsess annab aega mõtlemiseks, kuidas antud direktiiv vastu võtta nii, et see kahjustaks Eesti majandust minimaalselt.

Antud bakalaureusetöö põhjal võib järeltada, et uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmine Eesti poolt oli küll õigustatud, kuid ei olnud piisavalt otstarbekas.

3. UURING EESTIS TEGUTSEVATE SPETSIALISTIDE ARVAMUSEST UUE RAAMATUPIDAMISE DIREKTIIVI 2013/34/EL SUHTES

3.1 Metoodika

Lõputöö raames viidi läbi uuring, mille eesmärgiks oli koguda infot spetsialistide arvamuse kohta, seoses Euroopa Komisjoni poolt väljastatud direktiivi 2013/34/EL ning selle kohtusse andmist Eesti Valitsuse poolt. Uuring viidi läbi kvantitatiivse meetodi abil.

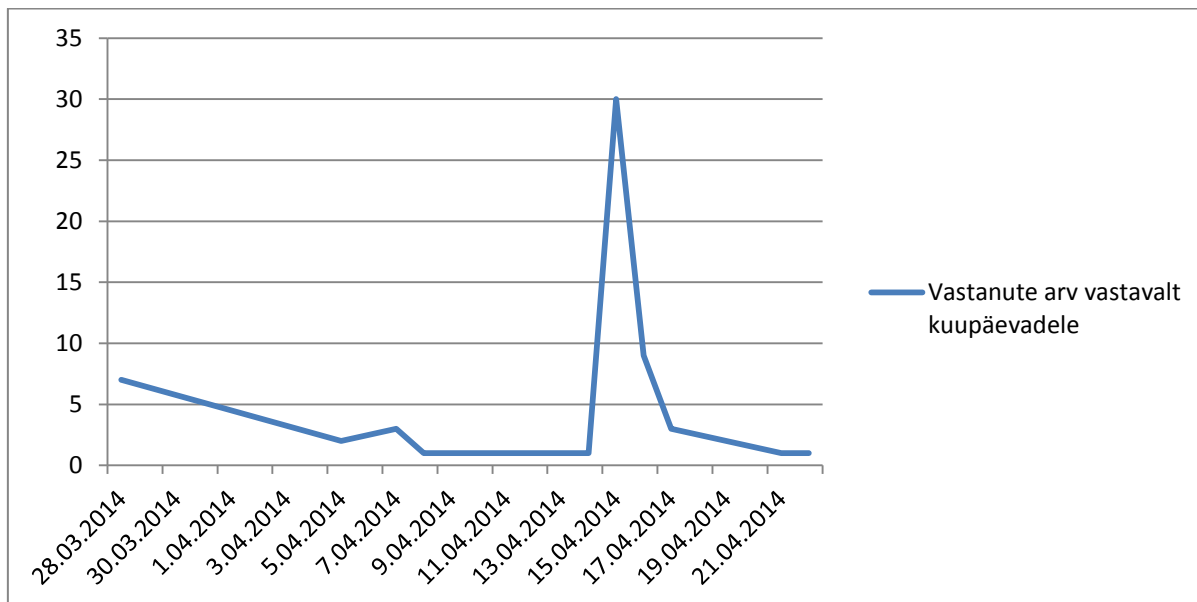
Uuringu läbiviimiseks koostati küsimustik, mis koosnes kuueteistkümnest küsimusest, millest kaks olid küsitleva kutse kohta ning neliteist tema teadlikkuse ning arvamuste kohta antud direktiivi ja sellega seonduva suhtes. (vt lisa 1)

Küsimustik koostati internetis, kasutades internetipõhist küsimustiku koostamise programmi „Google Drive“ (vt lisa 2). Enamus küsimusi oli koostatud valikvastustega, kuid vastajale oli jäetud võimalus avaldada ka oma arvamust, põhjendades oma valikut. Küsimustikule vastamine võttis aega viis kuni kümme minutit. Eelmainitud internetipõhine tarkvara kogus vastused programmi sisse ehitatud tabelarvutus sarnasele töölehele ning koostas automaatselt ka vastuste statistika, luues graafikud ja joonised.

Küsimustik oli suunatud sihtgrupile, kes olid uue raamatupidamise direktiiviga mingil määral tutvunud. Seega oli tegemist väga spetsiifiliste küsimustega suhteliselt kitsale ringkonnale- eelkõige audiitoritele ning raamatupidajatele. Küsimustikule vastamine oli anonüümne.

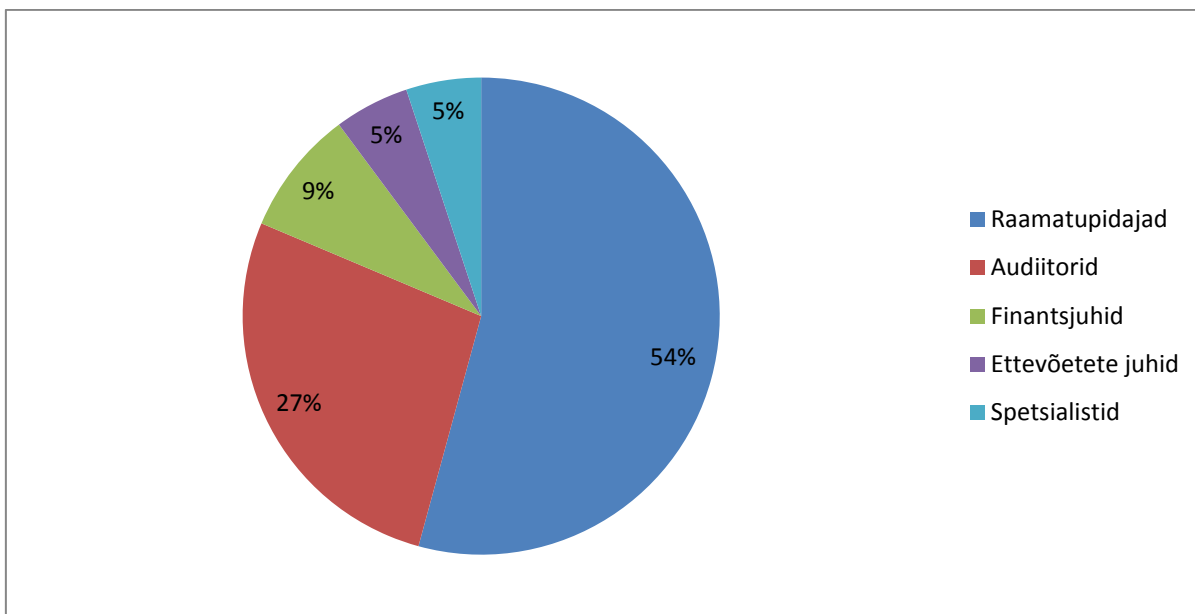
Antud küsimustik saadeti üheksakümne seitsmele Eestis tegutsevatele, auditi ning raamatupidamise teenust pakkuvatele ettevõtetele, nende seas oli ka esindatud neli suurimat ettevõtet Ernst & Young, PWC, KMPG ning Deloitte. Lisaks sai küsimustik saadetud ka Eesti Raamatupidajate Kogule. Tagasisidet kõikide ettevõtete ning eelnimetatud kogu poolt tuli vähe, kõigest 17 vastust. Selle tulemusel otsustati küsimustik panna ülesse raamatupidamise

foorumisse interneti leheküljel www.rmp.ee. Pärast küsimustiku foorumisse lisamist oli vastanute arv järgneva 24 tunni jooksul suurenenud 35 vastuse võrra (vt joonis 2).

Joonis 2. Küsimustikule vastanute arv vastavalt kuupäevale
Allikas: Autori koostatud

Küsimustik oli avatud vastamiseks perioodist 28.03.2014-22.04.2014. Antud perioodi jooksul sai kokku kogutud 59 vastust. Vastanute hulgas esines raamatupidajaid, vandeaudiitoreid, juhatuse liikmeid, spetsialiste, finantsjuhte, juhtivaid partnereid ning assistente. (vt joonis 3).

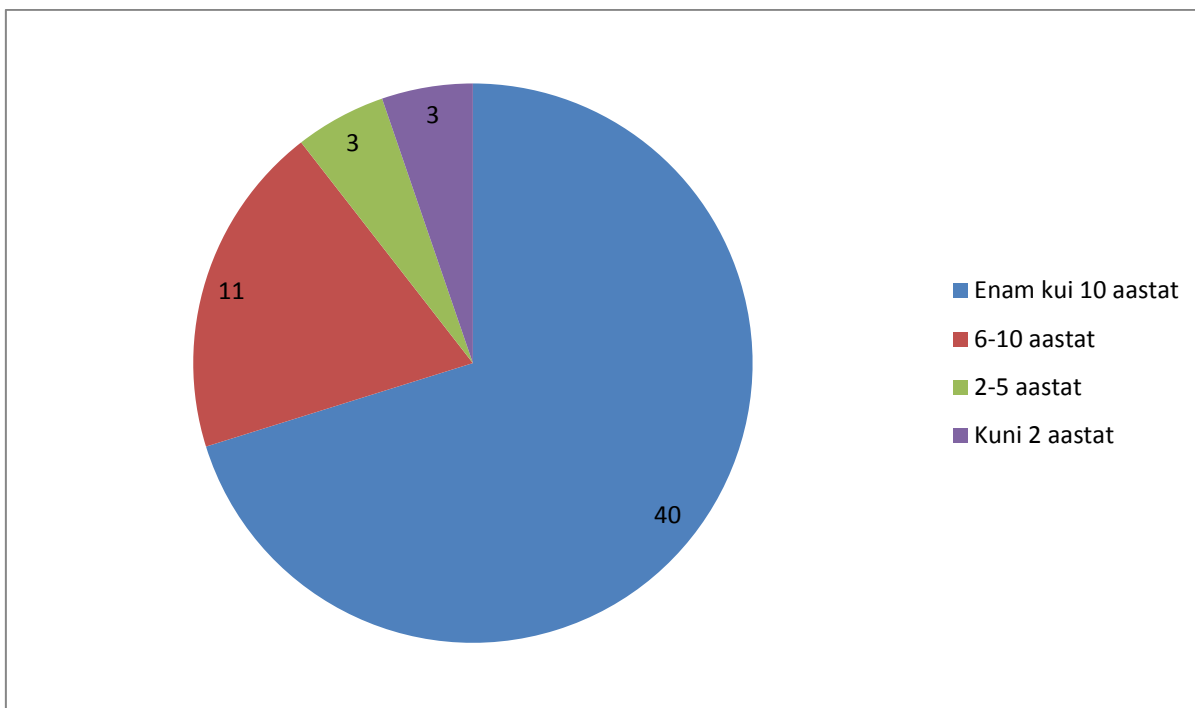

Joonis 3. Vastanute erialad

Allikas: Autori koostatud

Eelnevalt jooniselt võib välja lugeda, et enim vastuseid laekus raamatupidajate ning audiitorite poolt. Selle põhjuseks võib pidada asjaolu, et küsimustik saadeti välja enamusele Eestis tegutsevatele auditi ning raamatupidamise teenuseid pakkuvatele ettevõttele ning küsimustikule oli võimalik vastata ka raamatupidamise foorumis, mida külastavad peamiselt raamatupidajad. Audiitorite kategooriasse on koondatud assistendid, vandeaudiitorid kui ka juhtivad partnerid.

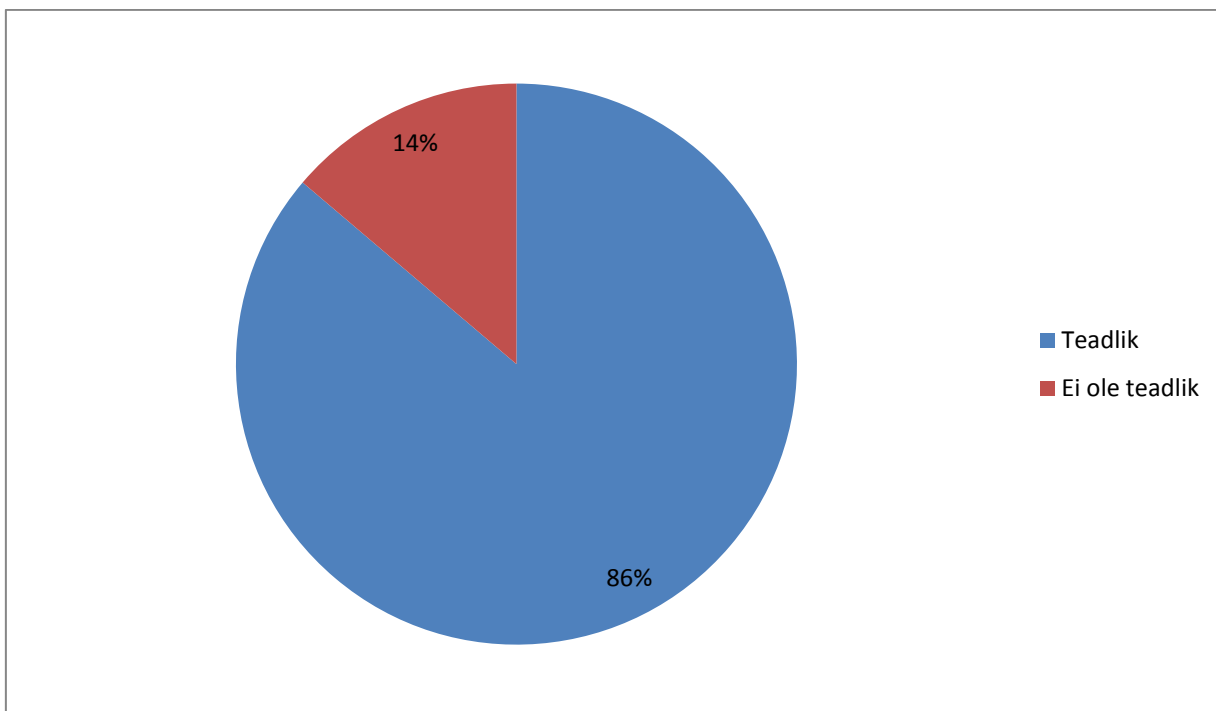
Selleks, et oleks parem ülevaade küsitletavatest, sai uuritud ka nende tööstaaži kohta ehk kui pikalt on antud ametikohal töötatud (vt joonis 4).

Joonis 4. Vastanute tööstaaž
Allikas: Autori koostatud

Enamik vastajatest olid päris pikaajase tööstaažiga. Koguni 90% vastajaskonnast oli töötanud eelnimetatud erialadel enam kui viis aastat. Antud tulemus ei olnud üllatav, kuna antud uurimuses on tegemist suhteliselt spetsiifilise teemaga, mille kurssi viimisega võivad huvi tunda pigem need, kellel on aruande koostamise ja esitamise suhtes pikaajaline kogemus

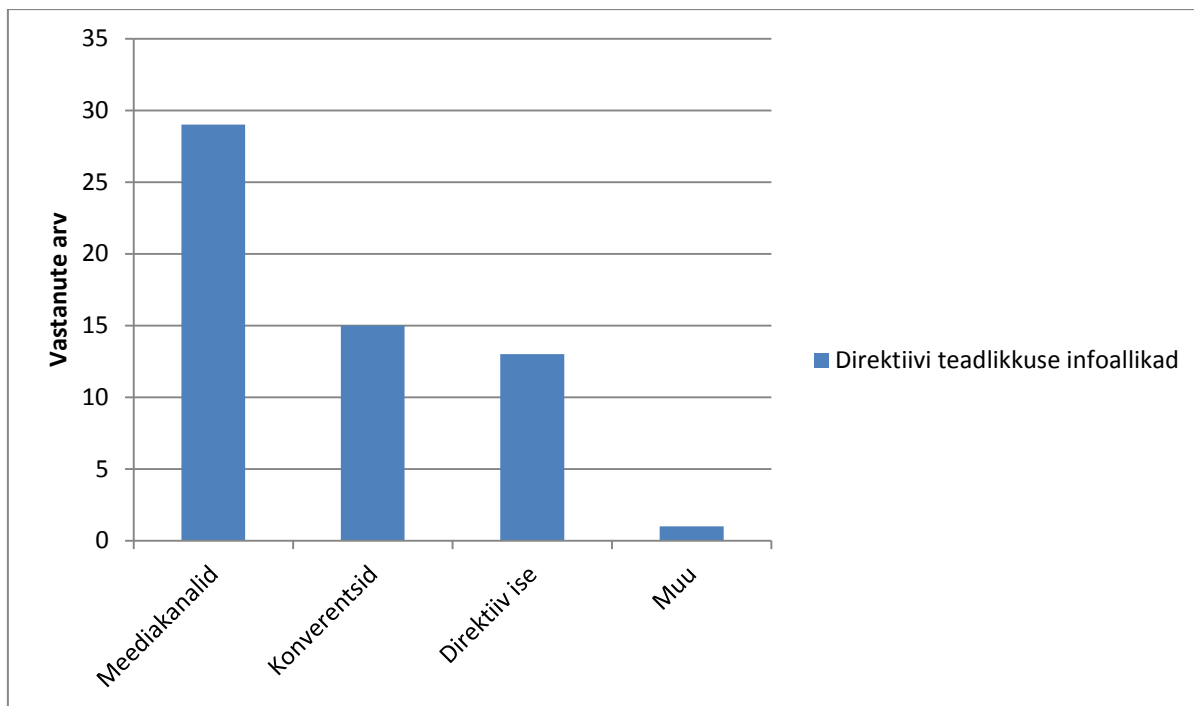
Järgmiseks saigi välja uuritud, kui palju vastajaskonnast on ennast üldse uuritava direktiiviga kurssi viinud (vt joonis 5).

Joonis 5. Vastanute teadlikus uuest raamatupidamise direktiivist 2013/34/EL
Allikas: Autori koostatud

Kuna tegemist oli suhteliselt spetsiifilise teemaga ning antud bakalaureusetöös käsitletav raamatupidamise direktiiv ei olnud bakalaureusetöö koostamise ajal veel jõustunud, ei pruukinud paljud inimesed sellest teadlikud olla, isegi juhul, kui uurimusküsimustiku vastajateks olid oma ala spetsialistid, kelle puhul eeldatakse vastavate seaduste ning direktiivide teadmist. Sellegipoolest, oli tulemus oodatust parem.

Järgmiseks sai välja uuritud, millisel viisil olid need 86% vastanutest ennast antud direktiiviga kurssi viinud (vt joonis 6).

Joonis 6. Direktiivi teadlikkuse infoallikad

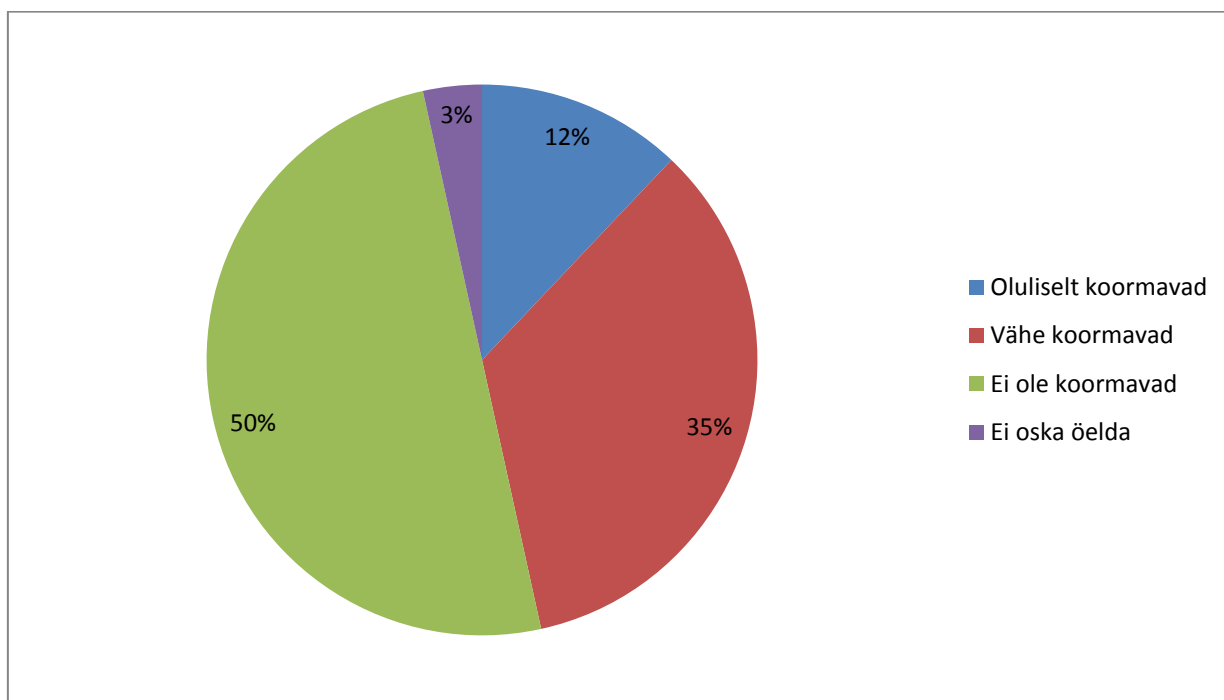
Allikas: Autori koostatud

Populaarseimaks infoallikaks osutusid meediakanalid, mida võib pidada ka üsna tõenäoliseks. Seda sellepärast, et tegemist on esimese Euroopa Komisjoni poolt väljastatud direktiiviga, mis Eesti Valitsuse poolt kohtusse on antud, sellega seoses sai antud teema ka ohtralt meedia kajastust. Ülal toodud joonisel võib veel välja lugeda, et 28 inimest on antud direktiivi kohta rohkem huvi tundnud ning ennast teemaga rohkem kurssi viinud, osaledes konverentsidel või lugenud direktiivi ennast. See moodustab 48% vastanutest ehk ligi pool.

3.2 Tulemused ja interpreteerimine

Järgnevas peatükis on välja toodud kvantitatiivse uuringu tulemusel saadud arvamused hetkelise raamatupidamise olukorra üle ning direktiiviga kaasnevate muudatuste kohta Eestis.

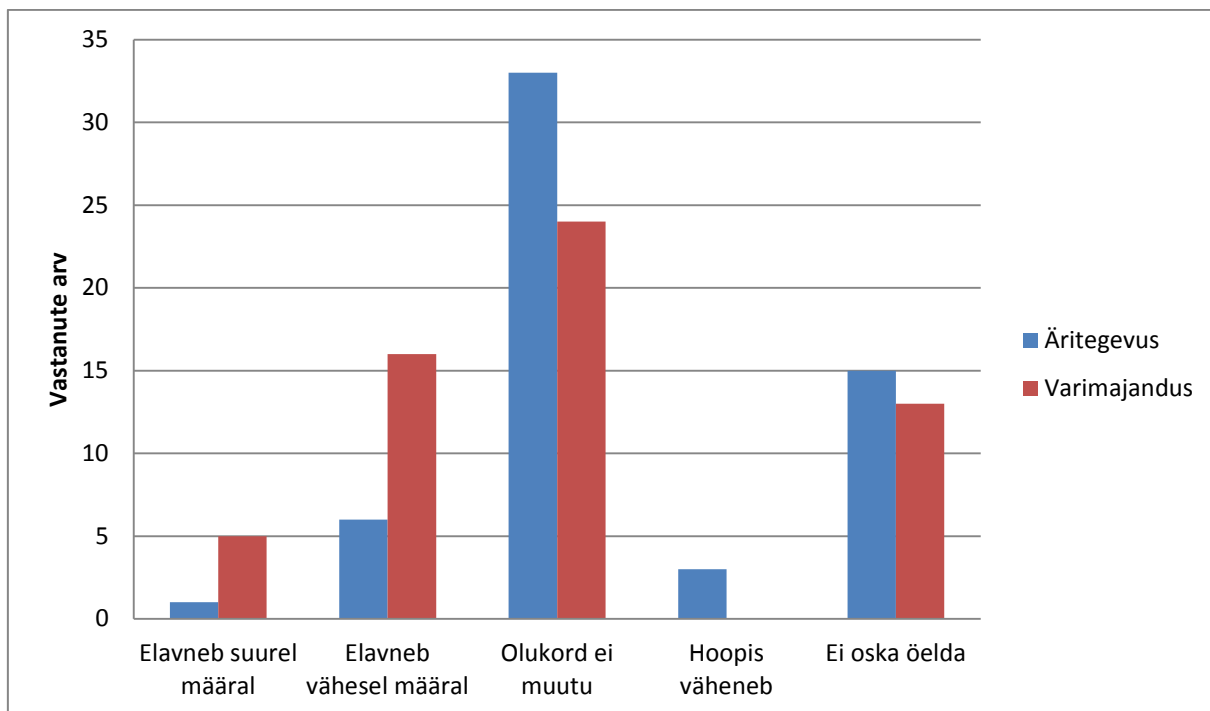
Esmalt sai järele uuritud, kas hetkel kehtivad nõuded majandusaasta aruande koostamisele ja esitamisele on väikeettevõtetele liialt koormavad, kuna see on üks peamiseid põhjuseid, miks üldse uus raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL koostati (vt. Joonis 7).

Joonis 7. Kehtivate nõuete koormus majandusaasta aruande koostamisele ja esitamisele
Allikas: Autori koostatud

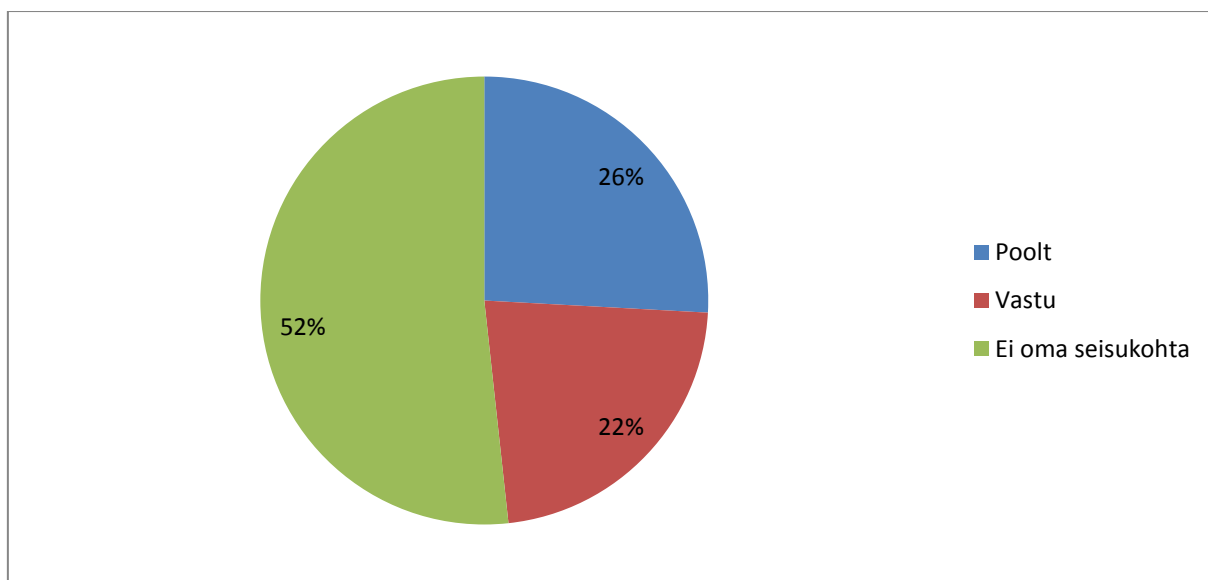
Arvestades asjaoluga, et enamik vastanuid olid vähemalt kümne aastase tööstaažiga ning valdavalt raamatupidajad ja audiitorid, kes tegelevad majandusaasta aruande koostamisega ning kontrollimisega päevast-päeva, võib antud graafiku näitel suhteliselt kindlasõnaliselt väita, et hetkel kehtivad nõuded majandusaasta aruande koostamisele ja esitamisele ei ole oluliselt koormavad.

Kuna antud direktiiv hõlmab kogu Euroopat, siis sai ka uuritud, kas antud direktiivi rakendamine aitab kaasa Euroopa Liidu sisese äritegevuse ning varimajanduse elavnemisele (vt joonis 8).

Joonis 8. Äritegevuse ja varimajanduse elavnemine seoses direktiivi rakendamisega
Allikas: Autori koostatud

Eeltoodud jooniselt võib välja lugeda, et antud direktiivi rakendamisel elavneks varimajandus rohkem, kui äritegevus. Sellegi poolest, enamjaolt leitakse, et olukord ei muutuks kummagi tegevuse poolest, eelkõige äritegevuse.

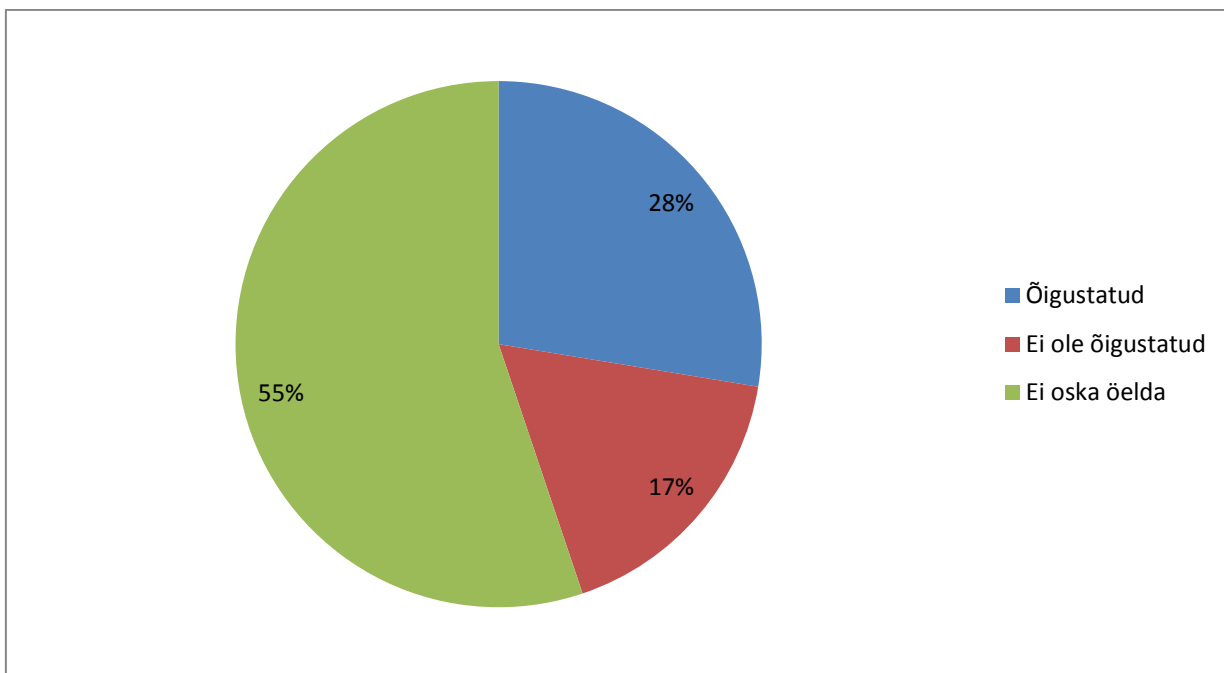
Joonis 9. Uue raamatupidamise direktiivi 2013/32/EL rakendamine Eestis
Allikas: Autori koostatud

Eelnev joonis annab teada, et enamjaolt oldi direktiivi rakendamise suhtes ükskõiksed. Selle põhjuseks võib pidada asjaolu, et ei oldud piisavalt kursis antud direktiiviga või leiti, et direktiivi rakendamisel olulist mõju ei teki.

Poolt vastanud leidsid, et antud direktiivi rakendamisel on võimalik palju aega kokku hoida, väheneb bürokraatia väikeettevõtete jaoks ning ühtlustub finantsaruandlus Euroopa Liidu tasandil. Lisaks leiti, et väikeettevõtete puhul hetkel kehtiv aruandluse maht ei loo suurt lisaväärtust, ning väikeettevõtte puhul täiendavatele aruannetele nagu näiteks rahavoogude aruanne, ei pöörata piisavalt tähelepanu.

Need, kes vastanutest olid direktiivi rakendamise vastu, põhjendasid oma vastust sellega et, direktiivi rakendamisel suureneks statistiline aruandlus, mis omakorda tooks kaasa suurema halduskoormuse. Lisaks leitakse, et niigi esitatakse majandusaasta aruandeid väga kesise infoga ning, kui kasumiaruande põhjal on võimalik välja lugeda, et tegemist on eduka ettevõttega, siis rahavoogude aruanne, mille koostamine antud direktiivi rakendamisel ei oleks enam kohustuslik, võib anda antud ettevõtte kohta hoopis vastupidist infot. Üldiselt leitakse, et raamatupidamise aruande koostamine ning esitamine muutuks kergemaks, kuid ettevõtete võrreldavus kaoks.

Sarnaselt direktiivi rakendamise poolt või vastu olemisele, võeti seisukohad Eesti Valitsuse poolt uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmise õigustusel, andes korrelatsiooni analüüsi tulemuse 0,9874 (vt joonis 10).

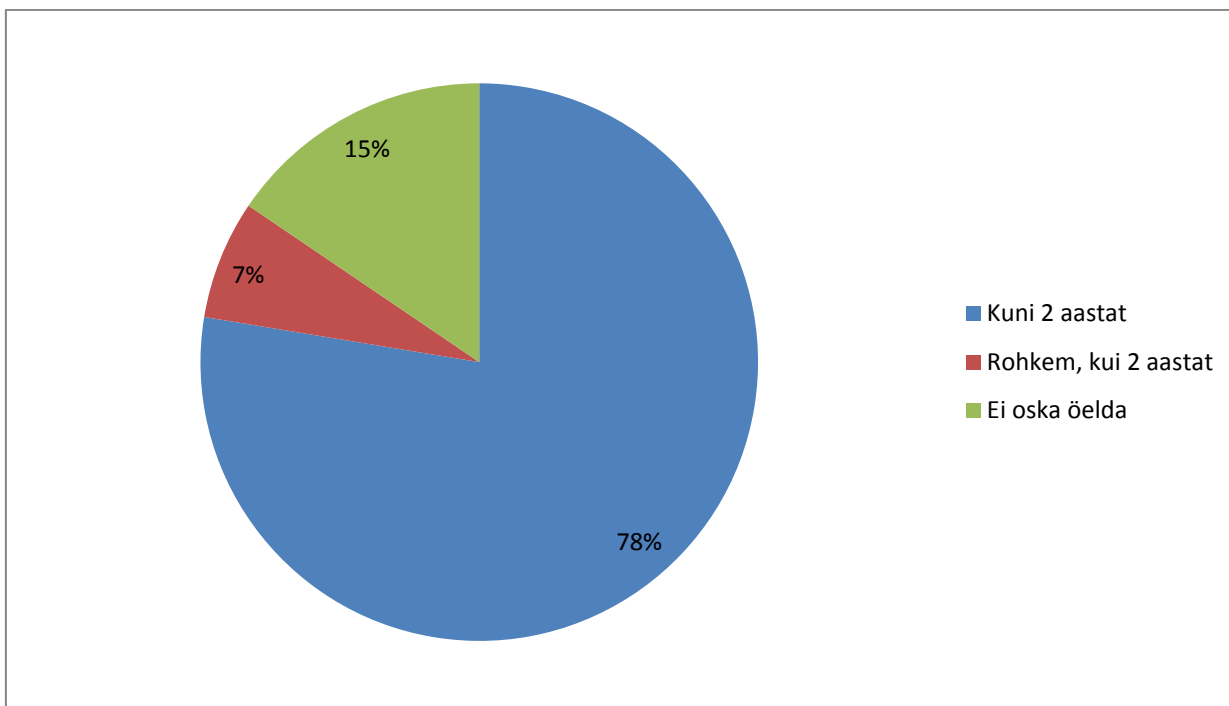

Joonis 10. Direktiivi 2013/34/EL kohtusse andmine Eesti valitsuse poolt
Allikas: Autori koostatud

Küsitletavad, kes leidsid, et kohtuse andmine oli õigustatud, põhjendasid oma seisukohta juba eelmainitud probleemiga, et direktiivi rakendamine Eestis tooks kaasa halduskoormuse tõusu, kuna finantsilist tegevust puudutavat informatsiooni hakatakse küsima kas läbi statistiliste aruannete või uude institutsioonide poolt kehtestavate täiendavate vormide.

17% vastanutest, leidsid, et kohtusse minek oli mõttetu, kuna direktiiv on juba väljastatud ning enam midagi selle puhul ette võtta ei saa, valitsus oleks pidanud ennetavalt tegutsema. Lisaks arvatakse, et probleemile oleks pidanud lahendust otsima mõnel muul viisil ning avaliku sektori proteksionism põhjustab vaid stagnatsiooni ja konkurentsi eeliste kadumist.

Enamus vastajaskonnast ei osanud seisukohta võtta, kuna polnud antud teemaga piisavalt kursis. Sellegipoolest, leiti valdavalt, et kaks aastat direktiivi rakendamiseks antud aeg peaks olema piisav aeg, (vt joonis 11).

Joonis 11. Ajakulu direktiivi rakendamiseks
Allikas: Autori koostatud

Kuna valdav enamus ei olnud direktiivi sisuga suuremas osas kursis, leiti sellegipoolest, et kaks aastat on direktiivi rakendamiseks piisav aeg, põhjenduseks oli välja toodud asjaolu, et kaks aastat on iseenesest mõistlikult pikk aeg mõne direktiivi, seaduse või määruse ellu viimiseks.

Enamik vastajatest ei osanud öelda, kas uus raamatupidamise direktiiv vajaks täiendavat korrigeerimist, enne kui see Eesti Vabariigis kooskõlastatakse õigusaktidega. Sellegipoolest oldi arvamisel, et Euroopa Liidu liikmesriikidel peaks jääma õigus säilitada senine finantsaruandluse koostamise ja esitamise praktika, kui see on tõhus ja efektiivne. Eesti puhul on tegemist riigiga, kus aruandlus keskkond on suuremas mahus elektrooniline, mujal Euroopas on jätkuvalt palju paberaruandlust, mida peetakse peamiseks ajendiks uuele raamatupidamise direktiivile. Peale selle on välja toodud, et väikeriikide suhtes võiks direktiivis olemas olla eraldi ettevõtete suuruste kategoriseerimine, mille tulemusel on ettevõtted kategoriseeritud väiksematest suuremateks vastavalt väikeriikide demograafiliste ja majanduslike näitajate põhjal.

3.3 Järeldused ja ettepanekud

Antud uuringu tulemusel võib järeldada, et Eestis ollakse küll uue raamatupidamise direktiiviga 2013/34/EL mingil määral kursis, kuid enamjaolt ei teata, kas Eesti Valitsuse tegu, direktiiv kohtusse anda oli õigustatud või mitte. See on tõenäoliselt tingitud sellest, et enamus infot antud direktiivi kohta on saadud läbi meediakanalite ning direktiivi ennast on lugenud vaid mõned. Selle tulemusel ei tekkinud ka üldist poolehoidu direktiivi rakendamise suhtes Eestis. Valdav enamus ei osanud ütelda, kas nad on rakendamise poolt või vastu. Küll aga leitakse, et hetkel Eestis kehtivate nõuete koormus majandusaasta aruannete esitamisele ja koostamisele ei ole koormav, kui siis vähesel määral. Mikro- ning väikeettevõtete puhul peaks aruande koostamise ja esitamisega hakkama saama iga inimene, kes on raamatupidamist mingilgi määral õppinud. Ülekoormav võib hetke olukorras olla raamatupidamine vaid nende ettevõtete juhtidele, kes pole ennast antud valdkonnas suvatsenud harida.

Antud bakalaureusetööst saab veel järeldada, et äritegevus ning varimajandus uue raamatupidamise direktiivi rakendamisel ei muutuks, kuigi varimajandusel on selleks suurem soodumus. See on suhteliselt loogiline, kuna direktiivi rakendamisel väheneb väikeettevõtete suhtes finantsaruande maht, mille tulemusel muutub riikides, kus enamik ettevõtteid on väikeettevõtted, majanduslik läbipaistvus hõlpsamaks, mis omakorda soodustaks varimajandust. See on ka üks põhjuseid miks Eesti Valitsus antud direktiivi kohtusse andis.

Rahandusminister Jürgen Ligi sõnul kohtus võitu ei saavutata, kuid kogu kohtu protsess annaks Eestile kauem aega antud direktiiv rakendada nii, et see tekitaks võimalikult vähe kahju. Uuringu käigus selgus, et kaks aastat direktiivi rakendamiseks on piisav aeg, millest võib järeldada seda, et antud põhjus ei ole piisav.

Kohtusse andmise põhjuseks peetakse veel asjaolu, et direktiivi rakendamisega kaasneb halduskoormuse tõus, mida võib järeldada ka antud uurimusest. Kuna Eesti Vabariik on tuntud, kui e-riik, ehk riik, kus igapäevane majandamine toimub elektrooniliselt, läbi interneti, siis üheks lahenduseks on välja toodud selle rakendamine ka halduskoormuse vähendamiseks. See tähendaks, et kõik ametkonnad, kes majandusaasta aruannete kohta infot soovivad, saaksid omavahel saadavat infot vahetada ja koguda. Suutlikkus kasutada ära digitaalset keskkonda halduskoormuse tõusu peatamiseks oleks järjekordne saavutus „e-Estonia“ nimel, mis omakorda võiks meelitada juurde välisinvestoreid.

KOKKUVÕTE

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja uurida, kas uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmine Eesti poolt oli õigustatud või mitte. Eesmärgi saavutamiseks on uuritud ning analüüsitud mitmeid teaduslikke artikleid, nii võõrkeelseid kui ka eestikeelseid.

Selgus, et uue raamatupidamisdirektiivi vastu võtmise tulemusel on muudetud varasem direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning kehtetuks tunnistatud direktiivid 78/660/EMÜ 4 ja 83/349/EMÜ7, mis käsitlesid vastavalt teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aruandeid ning konsolideeritud aruandeid.

Direktiiv on koostatud peamiselt põhimõttel "kõigepealt mõtle väikestele". See vähendab ja piirab informatsiooni, mida väikesed ettevõtted peavad finantsaruannetes esitama. Selleks, et õigusakti nõuded oleks täidetud, peavad väikesed ettevõtted esitama ainult bilansi, kasumiaruande ning nendega kaasnevad lisad nii, et need oleks paremini vastavuses ettevõtte suurusega ning teabega, mida kasutajatele antakse.

Lisaks on direktiivis välja toodud lisapunkt, mille tulemusel peaks iga liikmesriik ning suurem ettevõtte avalikustama loodusvaradest saadud tulud ja tekkinud kulud. Nii saavad maavararikastes kohtades asuvad kohalikud omavalitsused paremat informatsiooni sellest, kui palju nende valitsus saab kasu, lastes rahvusvahelistel ettevõtetel kasutada kohalikke metsasid ja erinevaid maardlaid. Sellega täidetakse lubadus, mis anti G8 valitsuste poolt Deauvilles 2011. mail. Lubatud oli paika seada läbipaistvuse seadused, regulatsioonid ja standardid.

Eesti valitsus andis aga antud direktiivi kohtusse, kuna rahandusministeerium ning pangaliit on seisukohal, et direktiiv mõjutab negatiivselt meie majanduskeskkonda. Vähenev läbipaistvus avaldab mõju finantseeringute kaasamisele, laenuportfelli kvaliteedile ning seeläbi krediidikulukusele. Lisaks leitakse, et uue direktiivi jõusutmise tulemusel saab valitsus tagasilöögi varimajandusega võitlemisel ning samuti peletab see eemale välisinvestoreid.

Hetkel reguleeritakse raamatupidamist ning finantsaruannete koostamist läbi raamatupidamise seaduse, mis toimib väga hästi, kuna on arvestatud Eesti, kui väikeriigi majanduse eripäraga.

Antud probleemile on proovitud leida ka alternatiive. Alternatiivid, mida võiks rakendada detailsema finantsaruandluse saamiseks oleks järgnevad:

- Paluda Euroopa Komisjonilt lahendust varimajandusega võitlemiseks juhul, kui antud direktiiv toob endaga kaasa selle suurenemise.
- Pangad saaksid ise paluda ettevõtetelt detailsemat finantsaruandlust, kui ettevõtte taotleb laenu saamist või mõnda muud sarnast teenust.
- Paluda ettevõtetelt detailsemat finantsaruandlust läbi Ettevõtte Arengu Sihtasutuse.
- Lisada ettevõtetele mainepunkte riiklikus äriregistris juhul, kui esitatakse detailsem finantsaruandlus.
- Paluda Euroopa Komisjonil korrigeerida direktiivi nii, et väikeriikide ning suurriikide puhul oleks ettevõtete suurusjärgu kategoriseerimine erinev.
- Kasutada direktiivi rakendamise puhul halduskoormuse tõusu ära hoidmiseks „e-riik“ süsteemi.

Kohtusse andmine Eesti poolt võis olla küll õigustatud, kuid sellegi poolest ei olnud see otstarbekas. Kuna leiti, et koht vaidlus kaotatakse nagunii, ning kohtuvaidlus kõigest pikendab mõtlemisaega, kuidas uus direktiiv praeguste seadustega kooskõlla viia nii, et see kahjustaks Eesti majandust minimaalselt. Uus direktiiv tuleb kooskõlastada hiljemalt 2015. aasta keskpaigaks, milleni on ligi 2 aastat aega. See aeg peaks olema piisav, et hea strateegia välja mõelda. Kohtusse andmise asemel oleks võinud hakata koheselt mõtlema alternatiivide üle, kuidas mikro- ning väikeettevõtetelt detailsem finantsaruandlus kätte saada. Kui direktiiv rakendatakse praegusel kujul, siis Eesti majanduspilt muutub hägusemaks, mille tulemusel võib ära kaduda suur hulk investoreid, teiselt küljelt antud direktiivi rakendamise vastu võitlemine toob kaasa stagnatsiooni ning konkurentsieeliste mitte ära kasutamist. Tõsiasi on see, et direktiiv tuleb Eestis rakendada, kuna see on kohustuslik ning mingit pääsu sellest ei ole.

SUMMARY

WHETHER THE NEW ACCOUNTING DIRECTIVE GIVEN TO TRIAL BY ESTONIA IS ENTITLED

Allan Aavaste

The topic of this Bachelor thesis was to find out how much damage and benefit does the new accounting directive 2013/34/EL give to Estonia and determine whether giving the directive to court was the right thing to do.

When European Commission adopted the new accounting directive, previous directives 78/600/ECC 4 and 83/349/ECC 7 were repealed, which dealt with certain type of company's accounts, reports and consolidated statements.

The new accounting directive is based mainly on the principle of „think small first“. It reduces the limits of information that small businesses need to submit on the financial statements. According to directive 2013/34/EL the legislative requirements are met by small businesses when balance sheet, income statement and related notes are provided. In addition the directive includes another requirement which is meant for larger companies who are dealing with natural resources. Those companies are required to disclose the income from manufacturing natural resources and the costs paid to the local government for allowing to operate.

First time in the history, the Estonian government decided to give a directive completed by European Commission to court. Main reason for that was that the new accounting directive forces the country to change its accounting principles less effectively. It is a relatively unique phenomenon considering the fact that due to date most member states of European Union have already implemented the new accounting directive, excluding only Greece, Romania and Estonia. Considering mentioned circumstances there has not been any such thesis made.

The theoretical part of the reasearch has been completed by a variety of articles and of an analysis of new accounting directive and accouting act which is currently in force. In addition a quanitive survey has been made, which gives an overview of opinions from the persons, who daily work with acoouting and financial reporting.

Turns out that current accouting act works well and there seems to be no need for changes, it may be because it has considered small coutri's economys specialty, on the ohter hand the new directive has not. Therefore the reasons why Estonian governmnet decided to give the new accouting directive to court are reasonable. It may damage the visibility of Estonian economy, since 99% of the companies in Estonia are categorized as mall businesses.

On the contrary, going to court itself does not seem to be the solution for the problem. The government should have started to find solutions in some ohter way rather than opposing European Commision, it only redudes competitive advantage. When directive is given out then all the countries are obliged to apply it and there is no ohter way.

There are plenty alternatives which could be made so that implementing new accouting directive would not be so harmful for Estonian economy. For instance, asking European Commision to make two categorizations when considering if the company is small or big, one ment for countries with big economy and the ohter one ment for countries with small economy. Also, to ask further information about companies from banks, who principally have asked themselves for additional infromation from the companies, futhermore integrateing mutual electrionic data base, where all the administration can be done, so that everyone can share and require necessary information would also be helpful.

VIIDATUD ALLIKAD

- Dontševski, V. (2013). Uus raamatupidamise direktiiv: kas rohkem head või halba?
[WWW] <http://rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/uus-raamatupidamise-direktiiv-kas-rohkem-head-v-i-halba> (31.10.2013)
- European Commission. 2013. Financial reporting obligations for limited liability companies (Accounting Directive) – frequently asked questions.
[WWW] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-540_en.htm?locale=en
(31.10.2013)
- European Commission. 2013. New disclosure requirements for the extractive industry and loggers of primary forests in the Accounting (and Transparency) Directives (Country by Country Reporting) – frequently asked questions.
[WWW] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-541_en.htm (31.10.2013)
- Euroopa Liidu Teataja. 2012. Õigusaktid.
[WWW] <http://new.eurlex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2013:182:FULL&from=EN> (13.12.2013)
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu raamatupidamise direktiiv 2013/34/EL. Vastu võetud 26. juunil 2013. a
[WWW] <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:ET:PDF> (31.10.2013)
- Irvine, J. 2013. Country-by-country reporting becomes a reality.
[WWW] <http://economia.icaew.com/news/april2013/country-by-country-reporting-becomes-a-reality> (31.10.2013)
- Irvine, J. 2013. EU adopts Accounting Directive.
[WWW] <http://economia.icaew.com/news/june2013/eu-adopts-accounting-directive>
(31.10.2013)
- Melnik, S. 2013. Uuenenud raamatupidamise direktiiv on Euroopa Parlamendi poolt vastu võetud.
[WWW] <http://www.rmp.ee/uudised/raamatupidamine/15113> (31.10.2013)
- Nõmmiste, M. 2012. Upcoming changes to accounting and financial reporting in the EU Directives.
[WWW] <http://www.grantthornton.ee/en/publications/articles/upcoming-changes-to-accounting-and-financial-reporting-in-the-eu-directives/> (31.10.2013)

Priit Luts, P. 2013. Valitsus vaidlustab finantsaruandeid puutava direktiivi Euroopa kohtus.
[WWW] <http://uudised.err.ee/?06287471> (31.10.2013)

Raamatupidamisuudised. 2013. EVEA hinnangul tuleks Eestis raamatupidamise direktiiv vastu võtta.
[WWW] <http://rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/evea-hinnangul-tuleks-eestis-raamatupidamise-direktiiv-vastu-v-tta> (Sisenatud: 31.10.2013)

Raamatupidamisuudised. 2013. Ligi: pean ettevõtete aruandluskohustuse säilimist väga oluliseks.
[WWW] <http://rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/ligi-pean-ettev-tete-aruandluskohustuse-sailimist-vaga-oluliseks> (31.10.2013)

Raamatupidamisuudised. 2013. Uus raamatupidamise direktiiv raskendaks riigi ja pankade tööd .
[WWW] <http://rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/uus-raamatupidamise-direktiiv-raskendaks-riigi-ja-pankade-tood> (31.10.2013)

Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600; RT I, 12.11.2010, 1.
[WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/125052012016> (31.10.2013)

Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted. 2011.a- RTJ 1, 09.10.2012.
[WWW] <http://www.easb.ee/doc.php?11121> (23.05.2014)

Statisikaamet. 2008. STATISTILISSE PROFIIILI KUULUVAD ETTEVÕTTED TÖÖTAJATE ARVU JA TEGEVUSALA JÄRGI.
[WWW] <http://pub.stat.ee/pxweb.2001/Dialog/varval.asp?ma=ER025&ti=STATISTILISSE+PROFIIILI+KUULUVAD+ETTEV%D5TTED+T%D6%D6TAJATE+ARVU+JA+TEGEVUSALA+%28EMTAK+2008%29+J%C4RGI&path=../Database/Majandus/10Majandusüksused/045Ettevotjad/&lang=2> (31.10.2013)

Steve. 2008. European Small Business Statistics.
[WWW] <http://www.smallbizlabs.com/2008/08/european-small.html> (20.11.2013)

Ärileht. 2013. PWC: raamatupidamisdirektiiv on halb, aga selle vastu ei peaks sõdima
[WWW] <http://arileht.delfi.ee/news/uudised/pwc-raamatupidamisdirektiiv-on-halb-aga-selle-vastu-ei-peaks-sodima.d?id=66995784> (31.10.2103)

LISAD

Lisa 1. Küsitluse ankeet koos vastuste osakaaluga

Uue raamatupidamise direktiivi 2013/34/EL uuring

Tere!

Olen koostamas bakalaureusetööd, mille raames soovin saada vastust küsimusele "Kas uue raamatupidamise direktiivi kohtusse andmine Eesti poolt on õigustatud?" Nimelt olen uurimas Euroopa Komisjoni poolt väljastatud direktiivi 2013/34/EL ning selle rakendamisel kaasnevaid muudatusi Eesti majanduses.

Seoses sellega, sooviksin, et vastaksite alljärgnevatele küsimustele.

Ette tänades,

Allan Aavaste

1. Mis on Teie ametinimetus?

Audiitor	13%
Audiitori assistent	2%
Auditi vanemkonsultant	3%
Finantsjuht	8%
Juhatus liige	2%
Juhtiv partner	2%
Juhtiv konsultant	2%
Konsultant	2%
OÜ juhataja	4%
Pearaamatupidaja	20%
Raamatupidaja	33%
Spetsialist	4%
Tegevjuht	2%
Vandeaudiitor	3%

Lisa 1 järg

2. Mitu aastat olete Te tegelenud auditeerimisega või raamatupidamisega?

a. Kuni 2 aastat	7%
b. 2-5 aastat	19%
c. 6-10 aastat	69%
d. Enam kui 10 aastat	5%

3. Kas olete teadlik uuest raamatupidamise direktiivist 2013/34/EL?

a. Jah	86%
b. Ei	14%

4. Kust olete hankinud infot direktiivi kohta?

a. Olen uurinud direktiivi kogu meediakanalitest	42%
b. Olen osa võtnud antud teemat puudutavatest konverentsidest	21%
c. Olen antud direktiivi lugenud	18%
d. Muu	18%

5. Kas leiate, et kehtivad nõuded majandusaasta aruande koostamisele ja esitamisele on väikeettevõtetele liialt koormavad?

a. Leian, et kehtivad nõuded on oluliselt koormavad	14%
b. Leian, et kehtivad nõuded on vähe koormavad	34%
c. Leian, et kehtivad nõuded ei ole koormavad	49%
d. Ei oska öelda	3%

6. Kas Teie arvates antud direktiivi rakendamine kogu Euroopas aitab kaasa Euroopa Liidu sisese äritegevuse elavnemisele?

a. Jah, Euroopa sisene äritegevus elavneb suurel määral	2%
b. Jah, Euroopa sisene äritegevus elavneb vähesel määral	10%
c. Ei, Euroopa sisene äritegevus jääb samaks	56%
d. Ei, Euroopa sisene äritegevus muutub halvemaks	7%
e. Ei oska öelda	25%

Lisa 1 järg

7. Kas Teie arvates aitaks antud direktiiv kaasa varimajandusele?

a. Jah, suurel määral	8%
b. Jah, kuid vähesel määral	27%
c. Ei, varimajanduse olukord ei muutuks	41%
d. Ei, antud direktiiv aitaks kaasa varimajanduse vastu võitlemisel	0%
e. Ei oska öelda	24%

8. Kas olete uue direktiivi rakendamise poolt või vastu?

a. Olen poolt	25%
b. Olen vastu	24%
c. Ei oma seisukohta	51%

9. Kas arvete, et direktiivi kohtusse andmine Eesti valitsuse poolt oli õigustatud?

a. Jah	29%
b. Ei	17%
c. Ei oska öelda	54%

10. Direktiiv on vastu võetud 2013. Aasta suvel ning peab olema rakendatud hiljemalt 2015 aasta suvel. Kas leiate, et selleks on piisavalt aega?

a. Jah	76%
b. Ei	8%
c. Ei oska öelda	15%

11. Kas leiate, et antud direktiivi tuleks mingil moel täiendada/korrigeerida, enne kui see Eesti Vabariigis kooskõlastatakse õigusaktidega?

a. Jah	20%
b. Ei	14%
c. Ei oska öelda	66%

Lisa 2. Lõik küsimustikust programmis „Google Drive“

*Mis on Teie ametinimetus? **

*Mitu aastat olete Te tegelenud auditeerimisega või raamatupidamisega? **

- Kuni 2 aastat
- 2-5 aastat
- 6-10 aastat
- Enam kui 10 aastat
- Ei ole välja pakutud erialadel töötanud

*Kas olete teadlik uuest raamatupidamise direktiivist 2013/34/EL? **

- Jah
- Ei

*Kust olete hankinud infot direktiivi kohta? **

- Olen uurinud direktiivi kohta meediakanalitest.
- Olen osa võtnud antud teemat puudutavatest konverentsidest.
- Olen antud direktiivi lugenud.
- Muu:

*Kas leiate, et kehtivad nõuded majandusaasta aruande koostamisele ja esitamisele on väikettevõtetele liialt koormavad? **

Kehtiva raamatupidamise seaduse alusel peavad kõik raamatupidamiskohustlased koostama ja esitama neli põhiaruannet (bilanss, kasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne, rahavoogude aruanne) ning lisad. Uue direktiivi järgi peaks väikettevõtted koostama ja esitama vaid bilansi, kasumiaruande ning nendega seotud lisad.

Allikas: Autori koostatud